

ΑΝΕΒΑ

Σὰν ὄνειρο γυρίζω τόρα·
— ποῦ νάβρω ἀπάγγειο νὰ σταθῶ ;—
Τῶν στείρων στοχασμῶν τὴ μπόρα
πνιχτὴ μὲς στὴν ψυχὴ κρατῶ.

Στὴν πένθιμην ἀκτὴ σιμώνω
καὶ τῶν κυπαρισσιῶνε της τρυγῶ,
σταλαγματιὰ—σταλαγματιὰ, τὸν πόνο
τοῦ κύματος, ποῦ ἡσκιώνει τὸ νερό.

Μὲ βογγητὸ πέρα στὴν ἄκρια
κυλάει τοῦ ποταμοῦ ἡ συρμὴ.
Ἐπάνωθὲ της ὁ νοτιᾶς θρηνεῖ
— τ' ἀχνά του ποιὸς θὰ ἰδῆ τὰ δάκρυα;—
κι ἀντίρρεμα πάνω στοῦ ρέματος τὰ μάκρυα
σηκώνει ἡ μαύρη του πνοή.

Καιρὸς ψυχὴ μου ὄνειρευτή.
Μ' ἀντίρρεμα τόρα καὶ σὺ ἴδια
στοῦ ρέματος ποῦ ἀπάνω τὴν ὀρμὴ
ἀρχίζει τ' ἀνηφορικὰ ταξείδια.

Καιρὸς ψυχὴ μου ὄνειρευτή.
 Νίκησε τῶν κακῶν τὴ φλέβα
 κι ἀπὸ τὰ ἐνάντια μονοπάτια μοναχὴ,
 ψυχὴ μου, ἀνέβα.

Θ Λ Ι Ψ Η

Τοῦ πόνου ἀφοῦ καὶ σὺ ἀποθύμησες τὸ δάκρυ,
 τὸ δρόμο ποῦ τραβῶ πάρε καὶ σὺ μονάχη,
 ὅπου εἶναι ἀτέλειωτος σὰν τοῦ ὠκεανοῦ τὰ μάκρη,
 καὶ πέτρινος σὰν τοῦ βουνοῦ τὴ ράχη.

Δίπλα νὰ πλανευτοῦμε στὰ ψηλὰ τείχη, ὅπου
 κλειστὴ κρατοῦν τοῦ πόνου τὴν ὀδύνη,
 δίπλα στὰ ἐρείπια τῆς φωτιᾶς, ἐκεῖ, ποῦ ἀνθρώπου
 ζωῆς ἀχνάρι δὲν ἔχει ἀπομείνει.

Μέρες ναρθοῦν, σὰν τὸν ἀχὸ ποῦ κάμει,
 μονότονες, ἢ στάλα ποῦ στὴ στέρνα πέφτει·
 σελήνη κόκκινη νὰ ἰδοῦμε, αἷμα, ποτάμι
 νὰ χύνη ἀντιφεγγιὰ μὲς στοῦ πελάγου τὸν καθρέφτη.

Ἡ μέρα ἕως νὰ ἐρθῆ ποῦ δὲν ἔχει παρέκει.
 Ἄχ! ποιὸς τὴν ξέρει, ποιός;—ποῦ θὰ μᾶς πᾶει ὀλοῖσια
 πρὸς τὴν καμπάνα ἐκεῖ μακρὰ ποῦ στέκει
 κρεμάμενη ἀπὸ δυὸ θλιμμένα κυπαρίσσια.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΚΡΟΘΑΛΑΣΣΙΤΗΣ

«ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ»

1

Κάτου ἀπ' τὸ βράχο τὰ βαθυὰ νερὰ γλυκοκοιμοῦνται
 καθάρια, ὡς ποῦ νὰ δείχνουνε τὰ πλούτια τοῦ βυθοῦ.
 Φύκια, δειντράκια, χλωρασές, σὰ ζουγραφιὰ ποῦ λάμπει
 μιὰ χρυσονεύρευτη ζωὴ, σὰν πλάνημα τοῦ νοῦ.

Ξάφνου στὰ βάρυτνα νερὰ γκρεμοκυλάει μιὰ πέτρα
 κι ὄλα τὰ μάγια σβήνουνε τῆς ὄριαις ζουγραφιάς.
 Ὡ γέλοια μου κρυμμένα ἔσεῖς μὲς στὸ βυθὸ τοῦ πόνου,
 τραγούδια μου ἀτραγούδητα στὰ βάρη τῆς καρδιάς.

2

Κάποιες στιγμές, ξέρω κι ἐγώ, σὰ φύλλα μαραμένα,
 ποῦ ἂ δὲν βολῆ νὰ χαίρουμαι βαριέμαι νὰ πονῶ,
 ὄλα ὅσα ζοῦνε γύρα μου, γνωστά, συνηθισμένα,
 μὲ σέρνουνε ἀσυνείδητα καὶ πάω στὸ παρελθόν.

Καὶ μὲς στὰ γέλια, τίς χαρές, ποῦ δὲν ὑπάρχουν πιά,
 στὸ ἀνθοπλεγμένο σάβανο μιᾶς ἀνοιξιᾶς ἀπάνω,
 ἀναλογάω πόσες φορὲς ἐπέθανα, ὅσο ζῶ,
 καί, ὦ δόξα μου, πόσες φορὲς μοῦ μέλλει νὰ πεθάνω.

Ν. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΖΟΥΓΡΑΦΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΡΩΣΙΚΗ ΖΩΗ

ΣΤΟ ΤΡΑΚΤΙΡΙ¹

‘Ο Ύπνος, ὁ βασιλιάς τῆς Γαλήνης καὶ τῆς Ἀνάπαυσης, ἀκόμα δὲ συμμαζέψῃ τὰ μαῦρα του φτερά πάν’ ἀπ’ τὴ μεγάλη πολιτεία, ποῦ εἶναι ξαπλωμένη στὸ μάκρος τοῦ ποταμοῦ. Ἀπὸ τὶς στέγες τῶν σπιτιῶν, πέφτουν καταγὶς μιὰ—μιὰ οἱ στάλες τῆς δροσιᾶς τῆς αἰγῆς. Μὲς στάσελάγιστα νερά τοῦ Δνείπερου, ποῦ κοιμάται, κατρεφτίζονται τὰ μεγάλα χτίρια τῆς προκουμαίας καὶ τὰ φεγγοβολήματα τῶν φαναριῶν. Πέρα στὸν δρίζοντα κατρακυλάει σιγὰ—σιγὰ ἡ σελήνη θαμποσβήνοντας μπροστὰ στὸ γλυκοχάρομα, ποῦ μακρὰ στὴν Ἀνατολὴ ἀρχίζει νὰ προβάλλῃ δειλὰ—δειλὰ.

Μόνο σ’ ἓνα στενὸ παρασόκακο, στὴν ἄκρη τῆς πόλης, σ’ ἓνα τρακτίρι μέσα, φαίνονται κάποια σημάδια ζωῆς. Τὸ φῶς τῆς μεγάλης καπνισμένης λάμπας διαπερνᾷ μὲ τὶς ἀσθενικὲς ἀχτίδες του τὸ μαυρισμένο γυαλὶ καὶ θαμποφωτίζει τὴ μεγάλη αἴθουσα τοῦ τρακτιριοῦ. Καπνοί, ἀτμοί, ἄχνες, ἀνάσες, φωνές, βρυσιές, βοητό, ὅλ’ ἀνακατώνονται προσδίνοντάς του μιὰ χαώδικη μορφή. Κάθε λίγο ἢ μικρὴ θύρα ἀνοίγει καὶ κλείει μονάχη τῆς, κάτω ἀπ’ τὴν πίεση ἐνὸς μπουκαλιοῦ γεμάτου ἀπὸ ἄμμο, σὰν τὲς πορτίτσες τῶν λουτρῶν. Δὲν εἶναι πολλὴ ὥρα, ποῦ ἄρχισε ἡ δουλειὰ καὶ τὰ «γκαρσόνια» μὲ τὶς λυγδιάρικες πουκαμίσες τους βγαλμένες ὄξω ἀπ’ τὰ παντελόνια, μὲ πρόσωπα κατάχλωμα καὶ βασανισμένα, σερβίζουν τοὺς θαμῶνες, σέρνοντας μὲ τὸ ζόρι τὰ πόδια τους, ἀπ’ τὴν κούραση καὶ τὴν ἀργύπνια. Στὸ μπουφὲ στέκεται μιὰ ψηλὴ, χοντροκαμωμένη γυναικάρια, μὲ μιὰ πλατυὰ ριγωτὴ ποδιὰ στὴ μέση τῆς, μὲ πρόσωπο φουσκωμένο καὶ αὐστηρό, μὲ δυὸ ματάκια ἀλλοίθωρα καὶ βαθουλά, ποῦ μὲ τᾶγριο βλέμμα τους τρομάζουν, ὅποιον γιὰ πρώτη φορὰ ἀντικρύσουν. Ἡ φωνὴ τῆς εἶναι πιὸ πολὺ ἀντρίκια, παρὰ γυναικία. Χοντρή, ἀγριόβραχνη, καμωμένη γιὰ νὰ ξεχύνη τὶς πιὸ χυδαῖες βρυσιές. Στέκεται πάντα στὸ ἴδιο μέρος, διατάζει τὰ γκαρσόνια, παιροδίνει χρήματα καὶ ἐτοιμάζει τοὺς μεξέδες.

Οἱ θαμῶνες, εἶναι ὅλα τὰ καταπάτια τῆς κοινωνίας, ἀπὸ διάφορα ἔθνη καὶ χῶρες: Ροῦσοι, Ἀρμένιδες, Γραικοί, Κανκασιανοί, Ἑβραῖοι, Πολωνέζοι, Ἰταλοὶ

1. Τρακτίρι, εἶναι τὸ ρούσικο καφενεῖο. Στὸ τρακτίρι ἐπισήμως ἐπιτρέπεται μόνο τσάι καὶ ἡ πούληση διαφόρων μεξέδων, μυστικὰ ὅμως πουλοῦνε καὶ πιωτὰ προπάντων βότκα, κι ἔτσι ἀντὶ καφενεῖο γίνεται ταβέρνα.

Πολλοὶ ἀπ’ αὐτοὺς ἴσως ἄλλοτε ἀνῆκανε σὲ ἀνότερες κοινωνικὲς τάξεις καὶ ξέπεσαν, ἄλλοι ἀπ’ τὸ πιωτὶ, ἄλλοι ἀπ’ τὴν ἀπογοήτευση, ἄλλοι ἀπὸ ἐγκλήματα ἢ καταχρήσεις. Οἱ φυσιογνομίες τους, ἐκφυλισμένες, ἀγριες καὶ ἄχαρες, σθησιμένες, βαριοθλιμμένες χωρὶς καμιὰ λάμψη ζωῆς, οἱ ψυχές τους γεμάτες ἀπὸ ἐκδίκηση καὶ μῖσος, οἱ ντυμασιές τους λυγδιάρικες καὶ κουρελιασμένες, τὰ πόδια τους τυλιγμένα μὲ παλιοτσούβαρα καὶ τὰ χέρια τους μαῦρα καὶ κοκκλιασμένα. Πίνουν τὸ «ἄσπρο τσάι» τους, ἔχοντας ἀντὶς κουβέντα τὴ βρυσιὰ στὰ χεῖλια τους καὶ περιμένοντας νὰ καλοχαράξῃ γιὰ νὰ σκορπιστοῦν στοὺς πλατυοὺς δρόμους τῆς πόλης, γιὰ ζήτηση δουλειᾶς.

Τὸ «ἄσπρο τσάι» εἶναι ἡ βότκα, ποῦ ἡ χοντρογυναῖκα τοῦ μπουφὲ τὴ μοιράζει κρυφὰ στοὺς πιστοὺς πελάτες . . . Πολλοὶ ἀπ’ τοὺς θαμῶνες ἔχουν γυρμένα τὰ κεφάλια τους πάνω στὰ τραπέζια ἢ στοὺς τοίχους καὶ σιγοκοιμοῦνται. Ἀπ’ αὐτοὺς οἱ περισσότεροι ἄστεγοι, ποῦ τοὺς λείπει καὶ ἡ δεκάρα γιὰ τὸ ἄσυλο, ξεχνητοῦνε στὰ τρακτίρια, ἀν δὲν τοὺς διώξουν ἀπ’ ἐκεῖ ἢ σὲ κανένα ἀναποδογυρισμένο χεράμαξο ἀπὸ κάτω, ἢ μέσα σὲ καμιὰ μεγάλη μαῦρη κάσσα, ὅπου ρίχνουν τὰ σκουπίδια τοῦ δρόμου, παίρνοντας στὴν ἀγκαλιά τους, ὅταν κάνει κρύο, κι ἀπ’ ἓνα—δυὸ σκυλλιά, ποῦ ἄστεγα γυρίζουν κι ἐκεῖνα γιὰ νὰ βροῦνε κανένα παλιοκόκκαλο.

Σὲ μερικὰ τραπέζια παίζουν σκάκι χτυπώντας μὲ θυμὸ τὰ κόκκαλα καὶ βρίζοντας. Ὅλα τὰ τρακτίρια ἔχουν τοὺς δικούς τους παίχτες, ποῦ ξεγυμνώνουν τὸν καθένα, ποῦ θὰ πέση στὰ νύχια τους.

Τὸ κάθε τρακτίρι ἔχει κι ἓνα ξεχωριστὸ διαμέρισμα γιὰ τοὺς «εὐγενεῖς» θαμῶνες. Κάθε βράδυ στὸ «εὐγενικὸ», ὅπως τὸ λένε, αὐτὸ τὸ διαμέρισμα, ἔρχονται δυὸ Ἑβραίσσες ψαράδαινες. Ἡ Ρίφκα καὶ ἡ Σούρα. Καὶ οἱ δυὸ κάθονται σ’ ἓνα τραπέζακι καὶ πίνουν ἡσυχα τὸ τσάι τους, βγάζοντας ἀπ’ τὸ στόμα τους πηχτὲς τοῦφες ὄχνό. Περιμένουν τοὺς ψαράδες, ποῦ πουλοῦν σ’ αὐτὲς τὰ ψάρια τους λαθρεμπορικά.

Σὲ λίγο ἔρχονται, ἐκεῖνοι, ξερακιανοί, ψημένοι, ἠλιοκαμένοι, ξυπόλυτοι, μὲ τὰ παντελόνια ἀνεβασμένα ὡς τὰ γόνατα καὶ ἀνεμαλλιαρῆδες. Οἱ Ἑβραίσσες μόλις ἰδοῦν ἀπὸ μακρὰ τὶς σιλουέττες τους, ἀρχίζουν νὰ ρίχνουν αὐστηρὲς ματιές ἀναμεταξύ τους σὰ νὰ λένε ἢ μιὰ στὴν ἄλλη: «ἐγὼ ἀπόψε θὰ πάρω τὰ ψάρια»! Οἱ ψαράδες ζυγώνουν, κάνουν τὸ σημάδι τῆς καλημέρας μὲ τὸ χεῖρι τους καὶ λέγουν τί λογιῆς ψάρια ἔχουν. Ἀρχίζουν οἱ συμφωνίες ποῦ βαστοῦν ὥρες δλάκερες καὶ συνοδεύονται μὲ ὄρκους καὶ βρυσιές μαζί. Ἡ κάθε μιὰ προσπαθεῖ νὰ γελάσῃ τὸν ἕναν ἢ τὸν ἄλλο ψαρά, πότε χαμογελώντας καὶ πότε ἀγριεύοντας καὶ θυμίζοντάς του παλιούς λογαριασμούς.

Ἐπὶ τέλους ἡ Σούρα βάνει πάνω στὴ χοντρή καὶ κρεατωμένη μύτη τῆς τὰ θαμπολυγδιασμένα ματογυάλια τῆς, βγάνει ἀπ’ τὸν κόρφο τῆς ἓνα μαῦρο τραπεζάκι βρώμικο μὲ τὰ φύλλα στὶς γωνιὲς στριφογυρισμένα, τὸ

ανοίγει στή μέση όπου έχει ένα μολυβάκι και γράφει την αγορά τῶν ψαριῶν, ἐνάντια στὶς διαμαρτυρίες τῶν ψαράδων, πῶς «δὲ συμφέρνει». Ἡ Ρίφκα βλέποντας τὴ συντρόφισσά της, ποῦ ἐτοιμάζεται νὰ δώσει καὶ κἀπάρο, ἀνάβει, μαζέβει τὰ μπερδεμένα μαλλιά της κάτω ἀπ' τὸ ριγωτὸ μαντύλι καὶ βρίζοντας βγαίνει ὄξω. Οἱ ψαράδες μὲ τὰ πολλὰ δέχονται τὸ κἀπάρο τῆς Σούρας, ποῦ τῆς μένουν αἰώνια χρεώστες καὶ φωνάζουν τὸ γκαρσόνι νὰ φέρη νὰ πιοῦν τὸ «μαγαρίτσι».¹

* * *

Μακριὰ στὴ γωνία σ' ἕνα τραπεζάκι κοντὰ κάθεται ἕνας νέος ὀλομόναχος, βυθισμένος σὲ μαύρους λογισμούς. Στὸ ἀπογοητευμένο καὶ σκοτεινὸ πρόσωπό του ἔχουν ἀφήσει βαθυὰ ἀχνάρια τὰ αἰώνια βάσανα, οἱ στερήσεις καὶ ἀποτυχίες. Πλατυὰ μαῦρα στεφάνια διακρίνονται κάτω ἀπ' τὰ σβησμένα γαλανὰ μάτια του. Μπροστά του ἔχει καμπόσα φύλλα χαρτιά καὶ γράφει νευρικά. Πότε—πότε ἀναστενάζει βαθυὰ καὶ ρίχνει ἀπελπιστικὰ βλέμματα γύρω του. Ἀφοῦ τέλειωσε τὸ γράψιμο, ἔρριξε σπασμωδικὰ τὸ κεφάλι στὰ χέρια του, τὰ δάχτυλά του χώθησαν μὲς στὰ ξανθὰ μαλλιά του, ποῦ σηκώθηκαν ἀπάνω ἄτακτα καὶ τοῦ ἔδωσαν περισσότερη ἀγριὰδα στὸ ὕφος του. Κατόπι μὲ μιὰν ἀποφασιστικὴ κίνηση ἔβγαλε κάτι ἀπ' τὴν τσέπη του καὶ κρατώντας το σφιχτὰ τὸ κατάπιε.

Σὲ λίγο τὰ μάτια του γουρλώσανε, ἀφροὶ φάνηκαν στὰ χεῖλια του, τέντωσε τὰ πόδια του, ἔκανε κάποιες ἀόριστες κινήσεις καὶ σωριάστηκε καταγίς, ρίχνοντας κάτω μαζί μὲ τὸ πέσιμό του καὶ τὸ τραπεζάκι

Ὅλοι οἱ θαμῶνες, ποῦ ἄκουσαν τὸν κρότο ξαφνιάστηκαν, ἀλλὰ κανεὶς δὲν ἐσάλειψε ἀπ' τὴ θέση του, ὅταν κατάλαβαν τί συνέβηκε

Τὴν ὥρα, ποῦ οἱ νυχτοφύλακες μὲ τὰ χοντροκαμωμένα ποδήματα καὶ τοὺς μεγάλους σκούφους τῶν σήκωναν τὸ πτώμα του γιὰ νὰ τὸ βγάλουν ὄξω, ἡ γυναῖκα τοῦ μπουφὲ ἀγριεμένη ἄρχισε νὰ ξεφωνίζει :

— Τὸν ἄτιμο, δὲν ἦρε ἄλλο μέρος νὰ φαρμακοθῆ, διάολε παρ' τὴν ψυχὴ του ! Κερατόσκυλο

ΠΟΛΗ

ΝΙΚΟΣ ΚΑΣΤΡΙΝΟΣ

1. Μαγαρίτς—τὸ κέρασμα ποῦ κάνει ὁ ἀγοραστὴς μετὰ τὸ τέλος τῆς συμφωνίας.

Oscar Wilde

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ ΝΤΟΡΙΑΝ ΓΚΡΕΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ I

Τὸ ἐργαστήριό ἦταν πλημμυρισμένο ἀπὸ πλούσια ροδαρώματα, καὶ ὅταν τ' ἀπαλώτατο ἀνοιξιὰτικὸ ἀέρι λαφρότρειχε ἀνάμεσα στὰ δέντρα τοῦ κήπου, ἔμπαινε μέσα ἀπ' τὴ θύρα ἢ βαρυὰ μυραδιὰ τοῦ λουλουδιοῦ τῆς πασκαλιάς καὶ ἡ ἑλαφρότερη εὐωδιά, ποῦ ἔχυναν τὰ κόκκινα ἀγκαθολούλουδα.

Ἀπὸ τὴ γωνία τοῦ ντιβανιοῦ, ποῦτανε στρωμένο περσικά, ὁ Λόρδος Χένη Γουόττον, καπνίζοντας πολλὰ καὶ ἀπανωτὰ τσιγάρα, ὅπως τῶχε συνήθειό του, μόλις καὶ ξεχώριζε τὴ λαμπεράδα ποῦχαν τὰ μελίγλυκα καὶ τὰ μελίχρωμα ἀνθία ἐνὸς laburnum, ποῦ μοιάζανε τὰ κλώνια του σὰν ἀνήμπορα γιὰ νὰ κρατοῦνε τέτοια φλογόμορφη ὁμορφιά. Καὶ βολὲς οἱ φανταστικὲς σκιὲς τῶν πουλιῶν, ποῦ πετοῦσαν, γοροδιάβαιναν πάνου ἀπ' τὶς κρουστὸ—μέταξες κουρτίνες, ποῦ ἀπλώνονταν μπρὸς στὸ θεώρατο παράθυρο, γεννῶντας ἔτσι κείνο τὸ στιγμιαῖο Ἰαπωνικὸ ἀποτέλεσμα, καὶ κἀνοντάς τονε ν' ἀναλογίζεται κείνους τοὺς σταχτοπρόσωπους ζωγράφους τοῦ Τόκιο ποῦ, μὲ τὸ μέσο μιᾶς Τέχνης κατανάγκην ἀκίνητης, θέλουν νὰ παραστήσουν τὴν ἰδέα τῆς γοργάδας καὶ τῆς εὐκνησίας. Τὸ θλιβερὸ μούρμουρισμα ποῦκαναν τὰ μελίτσια, πετώντας μέσα στ' ἀψηλὸ καὶ ἀθεμῶνιαστο χορτάρι, ἢ κυκλογυρνῶντας μὲ μονότονη ἐπιμονὴ γύρω στὰ σκονισμένα χρυσοκέρατα τοῦ σκορπισμένου ἀγιοκληματιοῦ, βάραινε, ἔλεγε, τὴ σιγασιὰ περισσότερο.

Ἡ θολὴ βοή τῆς Λόντρας ἔφτανε σὰ μιὰ σπινὴ νότα, ποῦ ξεστέρνει ἕνα ὄργανο ἀπ' ἀλάργα.

Στὸ κέντρο τοῦ δωματίου, στηριγμένο πάνου σ' ἕνα ὀρθὸ τριπόδι, στέκονταν τὸ πορτραῖτο ἐνὸς νέου μ' ἄφταστη προσωπικὴ ὠραιότητα. Τὸ πορτραῖτο ἦτανε σὲ φυσικὸ μέγεθος, καὶ μπρὸς του, λίγο μακριὰ του, κάθονταν ὁ ἴδιος ὁ καλλιτέχνης, ποῦ τῶφτιασε, ὁ Βασίλης Χώλγουορντ, ποῦ ἡ ξαφνικὴ του ἑξαφάνιση λίγα χρόνια πρὶν εἶχε προξενήσει τόσην ἀνησυχία στὸ κοινὸ, καὶ ἔκανε τὸν κόσμον νὰ θαρρέψη τόσα παράξενα πράγματα.

Καθὼς κοίταζε ὁ ζωγράφος τὴ χαριτωμένη καὶ ὠριόδετη μορφή, ποῦ καθρέφτισε ἔτσι ἐπιτήδεια μὲ τὴν τέχνη του, πάνου στὸ πρόσωπό του κρυφοχάραζε ἕνα χαμόγελο, ποῦδειχνε τὴν εὐχαρίστησή του καὶ ποῦ ἀπλώνονταν σιγὰ—σιγὰ σ' ὅλη του τὴν ὄψη. Μὰ ξαφνικὰ ἀνατινάχτηκε, καί, κλείνοντας τὰ μάτια του, ἔβαλε τὰ δάχτυλά του πάνου στὰ βλέφαρά του, σὰ νὰ ζητοῦσε νὰ σφιχτοκλείση μέσα στὸ νοῦ του κάποιον παράξενο ὄνειρο, ποῦ μοιάζε σὰ νὰ τρόμαζε μὴ καὶ ξυπνοῦσε ἀπ' αὐτό.

«Εἶναι τὸ καλύτερό σου ἔργο, Βασίλη. Τὸ καλύτερο πρᾶγμα, ποῦ ἔκανες στὴ ζωὴ σου», εἶπεν ὁ Λόρδος Χένρη νωθρά. «Χωρὶς ἄλλο πρέπει νὰ τὸ στείλῃς στὸ Γκρόσβενορ τοῦ χρόνου. Ἡ ἀκαδημία εἶναι παραπολὺ μεγάλη καὶ παραπολὺ χυδαία. Ὅσες φορὲς μοῦλαχε νὰ τὴν ἐπισκεφθῶ ἢ εὐρισκα ἐκεῖ τόσο πολὺ κόσμο, ποῦ δὲν ἄδειαζα νὰ ἰδῶ τίς εἰκόνες, πρᾶγμα φοβερό, ἢ τόσες πολλὰς εἰκόνες, ποῦ δὲν πρόφταινα νὰ ἰδῶ τὸν κόσμον, ποῦτ' ἄναι χειρότερο. Ἀλήθεια, τὸ μόνο μέρος, γιὰ νὰ τὴ στείλῃς τὴν εἰκόνα σου εἶναι τὸ Γκρόσβενορ».

«Δὲν πιστεύω νὰ τὴ στείλω πουθενά», ἀπάντησε ὁ ζωγράφος, τινάζοντας τὸ κεφάλι του πρὸς τὰ πίσου, μὲ κείνον τὸν ἀλλόκοτον τρόπο ποῦκανε τοὺς φίλους του νὰ τὸν γελοῦνε, ὅταν ἦταν στὴν Ὁξφόρδη. «Ὅχι! Δὲ θὰ τὴ στείλω πουθενά».

Ὁ Λόρδος Χένρη σήκωσε τὰ φρύδια του, καὶ τὸν κοίταξε σὰν ξαφνισμένος μέσ' ἀπ' τὰ λεπτογάλαζα στεφάνια τοῦ καπνοῦ, ποῦ ἀνέβαιναν πρὸς πᾶνον κυματιστὰ καὶ σγουρά, σὰν φανταστικὰ δαχτυλίδια, ἀπ' τὸ βαριομυρωδάτο του τσιγάρο. «Δὲ θὰ τὴ στείλῃς πουθενά; Ἄκριβέ μου φίλε, γιατί; Ἔχεις κανένα λόγος; Τί παραῖξενα ὄντα ποῦσθε σεῖς οἱ ζωγράφοι! Κάνετε ὅ,τι μπορεῖτε σ' αὐτὸ τὸν κόσμον, γιὰ νὰ κερδίσετε φήμη. Καὶ μόλις τὸ καταφέρετε, τὴ ρίχτετε, τὴ διώχνετε. Αὐτὸ ναι ἀνοησία, γιατί τὸ μόνο πρᾶγμα ποῦναι σ' αὐτὸ τὸν κόσμον χειρότερο ἀπ' τὸ θόρυβον γύρω σὺν τὸν ὄνομά σου, εἶναι νὰ μὴ γίνετα κανεὶς λόγος γιὰ σένα. Ἐνα πορτραῖτο σὰν καὶ τοῦτο θὰ σοῦ χάριζε μιὰ θέση ζηλευτὴ ἀπ' ὅλους τοὺς νέους τῆς Ἀγγλίας, καὶ ἀπ' ὅλους τοὺς γέροντας, ἂν εἶναι καὶ οἱ γερόντοι καθόλου ἱκανοὶ γιὰ συγκινήσεις».

«Ξέρω, θὰ σοῦ φαίνουμαι ἀστεῖος» ἀπάντησε ὁ ζωγράφος, «ἀλλὰ, ἀλήθεια, δὲ μπορῶ νὰ τὸ βάλω σ' ἐκθεσὴ τὸ ἔργο μου. Μέσα σ' αὐτὸ τὸ ἔργο ἔχω βάλει πολὺ, παραπολὺ ἀπ' τὸ ἐγὼ μου».

Ὁ Λόρδος Χένρη ἔγειρε ἔξω ἀπ' τὸ ντιβάνι καὶ γέλασε.

«Ναί, τόξερα ὅτι θὰ γελοῦσες. Ἀλλὰ ὅ,τι σοῦ λέγω εἶναι ἀλήθεια».

«Παραπολὺ τὸ ἐγὼ σου! Μὰ τὴν ἀλήθεια, Βασίλη, δὲ σὲ φανταζόμουν ποτέ μου ὡς τόσο μάταιον. Καί, νὰ σοῦ πῶ, δὲ βλέπω, δὲ μπορῶ νὰ ἰδῶ καμὴν ὁμοιότητα. Ἐσὺ, μὲ τὸ ζωωμένο σου, τὸ δυνατό σου τὸ πρόσωπον, μὲ τὰ μαλλιά σου ποῦναι σὰν κάρβουνα μαῦρα καὶ ἀστραφτερά. Κι αὐτὸς ὁ νέος ὁ Ἄδωνις ποῦναι, θαρρεῖς, πλασμένος ἀπὸ φίλντισι καὶ ροδόφυλλα! Μά, ἀγάπη μου Βασίλη, αὐτὸς εἶναι ὁ Νάρκισσος ὁλοζώντανος, καὶ σὺ—ναί, δὲ σοῦ λέγω, ἔχεις κάποια διανοητικὴ ὁμορφιά, μὰ αὐτὸ μονάχα. Ἀλλὰ ἡ ὁμορφιά, ἡ ἀληθινὴ ὁμορφιά τελειώνει ἀκριβῶς ἐκεῖ, ποῦ ἀρχίζει ἡ διανοητικὴ ἔκφραση. Τὸ πνεῦμα εἶναι, αὐτὸ καθαυτό, ἕνα εἶδος ὑπερβολῆς, καὶ χαλνᾷ τὴν ἁρμονία τοῦ προσώπου. Ἀπὸ τὴ στιγμή, ποῦ ἕνας ἄνθρωπος ἀρχίζει νὰ σκέπτεται, γίνεται ὅλος μύτη, ἢ ὅλος μέτωπον, ἢ κατὰ ἄλλο τρομαχτικόν. Προσέξε κείνους, ποῦ προκόβουν σ' ὅποιον καὶ ἂν εἶναι ἀπ' τὰ διανοητικὰ ἐπαγγέλματα. Εἶναι ὅλοι τους γεμάτοι ἀσκημιά! Νὰ

ἐξαιρέσης, ἐννοεῖται, τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐκκλησίας. Μὰ στὴν ἐκκλησίᾳ πάλι, οἱ λειτουργοὶ τῆς δὲ σκέπτονται. Ἐνας ἐπίσκοπος, καὶ ὅταν ἔχη περᾶσει τὰ ὀγδόντα του, ἐξακολουθεῖ νὰ κοπανίζει τὰ ἴδια πρᾶγματα, ποῦ τοῦ ἔχον μάθει νὰ λέγῃ, ὅταν ἦταν ἕνα παιδί δεκαοχτῶ χρονῶ. Καί, κατασυνέπεια, τὸν βλέπεις πάντοτε ὁλοτέρπον καὶ ὀλεῦθυμον. Ὁ νέος σου φίλος, ποῦναι ὅλος μυστήριον, ποῦ ποτέ δὲ μοῦπες τὸ ὄνομά του, μὰ ποῦ τὸ πορτραῖτον μου μὲ μαγεύει ἀληθινά, δὲ μοιάζει νὰ σκέπτεται ποτέ. Εἶμαι πολὺ βέβαιος γι αὐτό. Θᾶναι κανένα ἄμυαλον, ὁμορφον πλάσμα, ποῦ θᾶπρεπε νὰ τῶχη κανεὶς πάντα μπροστὰ του, τὸ χειμῶνα, ὅταν δὲν εἶναι λουλούδια νὰ κοιτάξῃ, καὶ πάντα μπρὸς του τὸ καλοκαῖριν, ποῦ χρειάζεται κατὰ γιὰ νὰ κρυσσονίξῃ ὁ νοῦς. Μὴν κολακεύῃς τὸν ἑαυτό σου, Βασίλη. Δὲν τοῦ μοιάζει καθόλου τοῦτον τοῦ νέου».

«Δὲ μὲ καταλαβαίνεις, Χάρρη», τοῦκανε ὁ καλλιτέχνης. «Βέβαιον, δὲν τότε μοιάζω. Τὸ ξέρω πολὺ καλά. Τί, σηκώνεις τοὺς νόμους σου; Σοῦ λέγω ἀλήθεια. Σὲ κάθε φυσικὸν καὶ πνευματικὸν ξεχωρισμὸν ὑπάρχει κάποια κακὴ μοῖρα. Ἡ μοῖρα, ποῦ φαίνεται σὰ νὰ σέρνῃ τὰ τρικλισμένα βήματα τῶν βασιλιάδων μέσα στὸ ξετύλιγμα τῆς ἱστορίας. Κάλιον νὰ μὴ διαφέρει κανεὶς ἀπ' τὸν πολὺν κόσμον. Ἡ ἀσκημιά καὶ ἡ βλακεία εἶναι τὰ καλύτερα χαρίσματα σὲ τοῦτον τὸν κόσμον. Μὲ τὴ βλακεία καὶ μὲ τὴν ἀσκημιά ἂν εἶσαι φορτωμένος, μπορεῖς ἤσυχον καὶ ἀτάραχον νὰ κάθῃσαι καὶ νὰ χάσῃς μπρὸς στὸ παιχνίδι τῆς ζωῆς. Ἄν δὲν ξέρῃς τίποτε ἀπ' τὴ νίκη, τόσο τὸ καλύτερον—γλυτώνεις ἀπ' τὸ νίκημα. Ζῆς ὅπως θᾶπρεπε νὰ ζῆς, ἀτάραχος, ἀδιάφορος, καὶ χωρὶς καμὴν ἀνησυχία: οὔτε κακὸ κανεὶς κανενός, οὔτε κακὸ παθαίνεις ἀπὸ ξένα χέρια. Ἡ θέση σου, ὁ πλοῦτος σου, Χάρρη, τὸ μυαλόν μου ἐμένα, τέτοιο ποῦ εἶναι—ἡ τέχνη μου, ὅση καὶ ἂν ἔχῃ ἀξία, τοῦ Ντόριαν Γκρέη ἢ ὁμορφιά—ὄλοι μας θὰ ὑποφέρουμε γιὰ ὅ,τι μᾶς δώσανε οἱ Θεοί, θὰ ὑποφέρουμε φριχτά.»

«Ὁ Ντόριον Γκρέη; Αὐτὸ ναι τὸ ὄνομά του;» ρώτησε ὁ Λόρδος Χένρη, περπατώντας πρὸς τὸ Βασίλη Χάλγουορντ.

«Ναί, αὐτὸ ναι τὸ ὄνομά του. Δὲν ἤθελα νὰ σοῦ τὸ πῶ».

«Γιατί;»

«Ἄ, δὲ μπορῶ νὰ σοῦ τὸ ξηγήσω. Ὅταν ἀγαπῶ ἕνα ἄνθρωπον ἔντονον, ποτέ δὲ λέγω τὸ ὄνομά του σὲ κανέναν. Εἶναι σὰ νὰ παραδίνῃς ἕνα μέρος του. Ἐμαθα νὰγαπῶ τὴ μυστικότητα. Μοῦ φαίνεται σὰ νᾶναι τὸ μόνο πρᾶγμα, ποῦ θὰ μποροῦσε νὰ χαρίσῃ στὴ νεότερη ζωὴ τὸ μυστήριον καὶ τὸ θαῦμα. Τὸ κοινότερον πρᾶγμα γίνεται θελκτικόν καὶ εὐχάριστον, φτάνει νὰ τῶχῃς κρυφά. Ὅταν φεύγω, ποτέ δὲ λέγω στοὺς ἐδικούς μου ποῦ πάω. Ἄν τῶλεγα, θᾶχανα ὅλη μου τὴν εὐχαρίστηση. Θᾶναι ἀνόητη συνήθειά μου τοῦτον, μὰ, ὅπως καὶ νὰ ναι, μοῦ κάνει ρομαντικὴ τὴ ζωὴ. Θὰ μὲ θαρρῆς πολὺ ἀνόητον γιὰ τοῦτον, ἔ;».

«Καθόλου» ἀπάντησε ὁ Λόρδος Χένρη. «Καθόλου, φίλε μου. Σὰ νὰ ξεχνᾷς ποῦμαι παντρεμένος, καὶ ἡ κυριώτερη χάρις τῆς παντρειάς εἶναι, ποῦ

μοιράζει ἀναγκαῖα τὴν ἀπατηλότητα καὶ στὰ δύο μέρη. Ποτέ μου δὲν ξέρω ποῦ βρίσκεται ἡ γυναῖκα μου, κι αὐτὴ πάλι ποτέ της δὲ γνωρίζει τί κάνω ἐγώ. Ὅταν ἀνταμωνόμαστε—βλεπόμαστε βολές, ὅταν τρῶμε ἔξω μαζί, ὅταν πάμε στὸ σπίτι τοῦ δοῦκα—μὲ τὴ μεγαλύτερη σοβαρότητα λέμε ὁ ἓνας τοῦ ἄλλου τὰ μεγαλύτερα ψέματα. Ἡ γυναῖκα μου εἶναι πολὺ τεχνήτρια σ’ αὐτὸ—πολὺ πιὸ τεχνήτρια ἀπὸ ἐμένα. Ποτέ της δὲν πιάνεται, ἐνῶ ἐμένα μὲ τσακώνει συχνά. Μά, ὅταν μ’ ἀνακαλύπτει, δὲ μοῦ κάνει μοῦτρα γιὰ τοῦτο. Κάποτε θυμώνω ποῦ δὲν παραπονιέται καθόλου, μὰ αὐτὴ γελᾷ».

«Σιχαίνουμαι τὸν τρόπο ποῦ μιλάς γιὰ τὴ συζυγική σου ζωὴ, Χάρρη». Εἶπε ὁ Βασίλης Χάλγουορντ, πηγαίνοντας πρὸς τὴν πόρτα, ποῦ ἔβγαине στὸν κῆπο. «Πιστεύω ὅτι εἶσαι καλὸς σύζυγος, μά, φαίνεται, ντρέπεσαι γιὰ τὲς ἀρετές σου. Εἶσαι παράξενος ἄνθρωπος. Ποτέ σου δὲ λέγεις τίποτε ἠθικό, καὶ ποτέ σου δὲν κάνεις τίποτε κακὸ καὶ ἄσχημο. Ὁ κυνισμὸς σου εἶναι μονάχα μιὰ προσποίηση.»

«Νᾶσαι φυσικὸς ἄνθρωπος εἶναι ἀπλούστατη προσποίηση, καὶ μάλιστα πολὺ ἐρεθιστική προσποίηση» εἶπε ὁ Λόρδος Χένρη, γελῶντας. Καὶ βγήκαν κι οἱ δύο τους μαζί στὸν κῆπο, ὅπου ξαπλώθηκαν σ’ ἓνα μικρὸ ἰνδοκαλαμένιο καναπέ, κάτου ἀπ’ τὴ σκιά ἐνὸς δαφνόθαμνου. Τὸ ἠλιόφωτο γλιστροῦσε πάνου ἀπ’ τὰ λαμπερὰ φύλλα. Οἱ ἄσπρες μαργαρίτες τρεμουλιάζανε μέσα στὸ χορτάρι.

Σὲ λίγο ὁ Λόρδος Χένρη ἔβγαλε τ’ ὥρολόγι του. «Πρέπει νὰ φύγω, Βασίλη», τοῦ μουρμούριζε. «Καὶ πρὶν φύγω ἐπιμένω νὰ μοῦ ἀπαντήσης σ’ ὅ,τι σοῦ ρώτησα πρὶν ὀλίγο».

«Τί πράγμα;» ἔκανε ὁ ζωγράφος, ἔχοντας τὰ μάτια του προσηλωμένα πάνου στὴ γῆ.

«Τὸ ξέρεις καλά».

«Δὲ θυμοῦμαι, Χάρρη».

«Καλά, νὰ σοῦ τὸ θυμίσω, λοιπόν. Θέλω νὰ μοῦ ἐξηγήσης, γιατί δὲ θέλεις νὰ παρουσιάσης στὴν ἔκθεση τὴν εἰκόνα τοῦ Ντόριαν Γκρέη. Θέλω τὸν ἀληθινὸ λόγο».

«Σοῦ τὸν εἶπα».

«Ὅχι, δὲ μοῦ τὸν εἶπες. Εἶπες, γιατί ὑπάρχει πολὺ ἀπὸ τὸ εἶναι σου μέσα σ’ αὐτὴ τὴν εἰκόνα. Ἔ, αὐτὰ εἶναι παιδικήσια λόγια».

«Χάρρη» ἀπάντησε ὁ Βασίλης Χάλγουορντ, κοιτῶντας τον κατάματα. «Κάθε εἰκόνα, ποῦ ζωγραφίζεται μὲ αἴσθημα εἶναι ἢ εἰκόνα τοῦ ἴδιου καλλιτέχνη, ὄχι τοῦ μοντέλου. Τὸ μοντέλο γιὰ ἓνα ζωγράφο, ποῦ ἐργάζεται μὲ πόθο κι αἴσθημα, εἶναι μόνο ἓνα ἐπεισόδιο, μιὰ εὐκαιρία. Κεῖνο, ποῦ σοῦ ἀποκαλύπτει ὁ ζωγράφος δὲν εἶναι τὸ μοντέλο· ὁ ἴδιος ὁ ζωγράφος σοῦ παρουσιάζεται, ὁ ἑαυτὸς του, πάνου στὸ χρωματισμένο καναβάτσο. Ὁ λόγος, ποῦ δὲ θέλω νὰ τὴ στείλω στὴν ἔκθεση τούτη τὴν εἰκόνα εἶναι ποῦ

θαρρῶ, καὶ φοβοῦμαι, ὅτι ἔχω ζωγραφίσει σὲ τούτη τὸ μυστικὸ τῆς ψυχῆς μου».

Ὁ Λόρδος Χένρη γέλασε. «Καὶ ποιὸ εἶναι αὐτὸ τὸ μυστικὸ;» τοῦ ρώτησε.

«Θὰ σοῦ πῶ» τοῦπεν ὁ Χάλγουορντ, μὰ φανερώθηκε στὸ πρόσωπό του κάποια ἀμηχανία.

«Εἶμαι ὅλος ἀναμονή, Βασίλη» ἔξακολούθησε ὁ σύντροφός του, κοιτάζοντάς τονε.

«Ὡ, τί νὰ σοῦ πῶ, τί νὰ σοῦ πῶ Χάρρη!» τοῦκανε ὁ ζωγράφος. «Καὶ φοβοῦμαι πῶς δύσκολα θὰ μὲ καταλάβης. Ἴσως, μάλιστα, καὶ δύσκολα θὰ μὲ πιστέψης». Ὁ Λόρδος Χένρη χαμογέλασε, καί, σκίρτοντας, ἔκοψε ἀπ’ τὸ χορτάρι μιὰ κοκκινοπέταλη μαργαρίτα καὶ τὴν παρατηροῦσε.

«Εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ σὲ καταλάβω» τοῦπε, τηρῶντας προσηλωμένα τὸ μικρὸ καὶ χρυσαφένιο ἀσπροπούπουλο δίσκο «κι ὅσο γιὰ νὰ σὲ πιστέψω, ξέρε πῶς ἐγὼ εἶμαι ἱκανὸς νὰ πιστέψω κάθε τι, φτάνει αὐτὸ τὸ τι νὰναι ἀπίστευτο».

Ὁ ἀέρας ἔρριξε λίγα ἄνθια ἀπ’ τὰ δέντρα, καὶ τὰ βαρῶν ἄνθια τῆς πασκαλιᾶς, μὲ τὰ συμπλεγμένα τους ἀστέρια, σάλευαν κατὰ δῶ καὶ κατὰ κεῖ στὸ νωθρὸ ἀέρα. Ἐνας ζιζικίας ἄρχισε νὰ τετερίζη πάνου στὸ φράχτη, καί, σὰ μιὰ γαλαζία κλωστή, μιὰ μακρόψιλη φιδόμυγα ἀρμένιζε στὸν ἀέρι μὲ τὰ σκοῦρα της τὰ φτερά.

Ὁ Λόρδος Χένρη θάρρνε πῶς ἄκουγε τὴν καρδιὰ τοῦ Βασίλη Χάλγουορντ νὰ χτυπᾷ, καὶ δὲν ἤξερε τί πήγαινε ν’ ἀκολουθήσει.

«Νὰ τὸ ἱστορικὸ» εἶπε ὁ ζωγράφος σὲ λίγο. «Πρὶν δυὸ μῆνες πῆγα σὲ μιὰν ἐσπερίδα στῆς Λέηντης Μπράντον. Ἐέρεις, ἐμεῖς οἱ κακόμοιροι οἱ καλλιτέχνες πρέπει νὰ παρουσιάζομαστε στὴν κοινωνία κάποτε—κάποτε, μόλις γιὰ νὰ θυμίζουμε τὸν κόσμον πῶς δὲν εἶμαστε ἄγριοι. Μὲ μιὰ ρετιγκότα καὶ μὲ μιὰν ἄσπρη γραββάτα, ὅπως μοῦλεγες μιὰ φορὰ, ὁ καθένας, ἀκόμη κι ἓνας ἀπλὸς μεσίτης, μπορεῖ ν’ ἀποχτήσῃ τὴν ὑπόληψη πολιτισμένου ἀνθρώπου. Λοιπόν, περάσαν—δὲν—περάσαν 10 λεπτὰ ποῦ εἶχα μπῆ στὸ σπίτι, καὶ περνοῦσα τὴν ὥρα μου κουβεντιάζοντας μὲ κάτι πελώριες, φανταχτερὰ ντυμένες, πλούσιες χῆρες καὶ μὲ τοὺς κουραστικὸς ἀκαδημαϊκοὺς ποῦ μαζεύονται κεῖ, ὅταν ἔξαφνα ἔννοιωσα, πῶς κάποιος μὲ κοιτοῦσε. Ἔστρεψα λίγο κι εἶδα τὸ Ντόριαν Γκρέη γιὰ πρώτη φορὰ. Ὅταν συναντηθῆκανε τὰ βλέμματά μας, ἔννοιωσα νὰ μοῦ ἔρχεται ὠχράδα. Περεχύθηκα ἀπὸ μιὰ παράξενη αἴσθηση τρόμου. Κατάλαβα ὅτι ἤμουν ἀντίκρου, πρόσωπο—πρὸς—πρόσωπο, μ’ ἓνα πλάσμα, ποῦ ἢ προσωπικότητά του μόνο, ἂν δινόμουν σ’ αὐτὴ, θὰ μοῦ ἀπορροφοῦσε ὅλο μου τὸ εἶναι, ὅλη μου τὴν ψυχὴ, ὅλη μου τὴν τέχνη. Δὲ μοῦ χρειάζονταν καμμιά ἔξωτερικὴ ἐπιρροή στὴ ζωὴ μου. Τὸ ξέρεις, ἐσὺ Χάρρη, πόσο εἶμαι ἀνεξάρτητος ἀπὸ φυσικὸ μου. Ἡμουν πάντα κύριος τοῦ ἑαυτοῦ μου, τοῦλάχιστον ὡς τὴν ὥρα, ποῦ συναπαντήθηκα μὲ τὸ Ντόριαν Γκρέη. Τότε—Μὰ δὲν

ξέρω πῶς νὰ σοῦ τὸ ξηγήσω.—Κάτι μοῦλεγε πῶς θὰ ὑπόφερα μιὰ τρομερὴ κρίση στὴ ζωὴ μου. Αἰσθανόμουν ὅτι ἡ Μοῖρα μοῦκρυβε δυνατὲς χαρὲς καὶ δυνατὲς λύπες. Ἄρχισα νὰ φοβοῦμαι, καὶ πῆγα νὰ φύγω. Δὲν τὸ θέλησα νὰ φύγω ἀπὸ συναίσθηση, ἀπὸ συνείδηση—τὸ θέλησα, ἔτσι, ἀπὸ ἀνανδρεία. Τί νὰ δικαιολογηθῶ, πῶς νὰ σοῦ τὸ πῶ ἄλλοιῶς ;»

«Συνείδηση καὶ ἀνανδρεία εἶναι οὐσιαστικὰ τὸ ἴδιο πράγμα, Βασίλη. Ἡ συνείδηση εἶναι τὸ ἀγοραῖο ὄνομα τῆς φρίμας. Αὐτὸ εἶναι ὄλο ;»

«Δὲν τὸ πιστεύω, Χάρρη, καὶ οὔτε ποῦ θαρρῶ ὅτι καὶ σὺ τὸ πιστεύεις αὐτὸ ποῦ λές. Μὰ ὅπως καὶ νᾶναι, ὅποιο καὶ νᾶταν τὸ ἐλατήριό μου—καὶ ἴσως νᾶτανε περηφάνεια, γιατί ἤμουν πάντα πολὺ περήφανος—ἕνα εἶναι βέβαιο πῶς σύρθηκα κατὰ τὴν πόρτα. Ἐκεῖ, ἐννοεῖται, σκόνταψα πάνου στὴν Λέηντη Μπράντον. «Δὲ θὰ μᾶς φύγῃς ἔτσι γλήγορα, κ. Χάλγουορντ ; μοῦ ταίριξε,—ξέρεις τί παράξενα ποῦ ταίριζει.»

«Ναί, σ' ὅλα τῆς μοιάζει σὰν παγόνι, ἐκτὸς ἐννοεῖται στὴν ὁμορφιά,» εἶπεν ὁ Λόρδος Χένρη, κομματιάζοντας τὴ μαργαρίτα μὲ τὰ μακρὰ καὶ νευρικά του δάκτυλα.

«Δὲ μπόρεσα νὰ τὴν ἀποφύγω. Μ' ἔσυρε νὰ μὲ συστήσῃ σὲ Βασιλικότητες, σὲ κυρίους μὲ Ἀστέρες καὶ μὲ Περικνημίδες καὶ μ' ἄλλα παράσημα, καὶ σὲ γηραλέες κυρίες μὲ γιγάντιες τιάρες καὶ μὲ παππαγαλιστικὲς μύτες. Μὲ σύστησε γιὰ τὸν πιὸ ἀκριβὸ τῆς φίλου. Ἐγὼ μόλις τὴν εἶχα ἰδεῖ μιὰ φορὰ πρίν, μ' αὐτὴ βάλθηκε νὰ μὲ κἀνῃ ἥρωα. Ὑποθέτω ὅτι κάποια ὅπ' τις εἰκόνας μου ἦτανε στίς δόξες τῆς κείνης τὲς μέρες, οἱ ἐφημερίδες, δηλ. θὰ πολυμιλοῦσαν γι' αὐτή—ἡ ἀνηθικότητα τοῦ 19ου αἰῶνα. Ἐξαφνα ξαναντικρίθηκα πάλι πρόσωπο—πρὸς—πρόσωπο μὲ τὸ νέο, ποῦ μ' εἶχε ἀνησυχήσει τόσο παράδοξα. Ἡμαστε πολὺ κοντά. Σχεδὸν ἀγγίξαμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Ξαναντικρισθῆκαν τὰ βλέμματά μας. Δὲν ἤξερα τί μοῦ γίνονταν, μὰ παρακάλεσα τὴ Λέηντη Μπράντον νὰ μοῦ τὸν συστήσῃ. Ἴσως νὰ μὴ φέρθηκα καὶ πολὺ ἄμυαλα, ὅμως ἦταν ἀπλῶς ἀναπόφευκτο. Θὰ μιλούσαμε ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου καὶ χωρὶς σύσταση. Εἶμαι βέβαιος γι' αὐτό. Κι ὁ Ντόριαν μούπεν ἀργότερα πῶς ἔτσι θαρροῦσε καὶ αὐτός. Ἐννοίωσε καὶ αὐτὸς ὅμοια ποῦ μᾶς ἦτανε γραφτὸ νὰ γνωρισθοῦμε.»

«Καὶ πῶς σοῦ τὸν περιέγραψε ἡ Λέηντη Μπράντον αὐτὸ τὸ θαυμάσιο παλληκάρι ;» ρώτησε ὁ Λόρδος. «Ξέρω τὴν ὅτι φροντίζῃ πάντα νὰ καθορίξῃ κάθε τῆς φιλοξενούμενο. Θυμοῦμαι ποῦ μιὰ φορὰ μὲ παρουσίαζε σ' ἕνα ἀνήμερο, κοκκινοπρόσωπο γέροντα, φορτωμένον ἀπὸ πάνου ἕως κάτου μὲ ταινίες καὶ μὲ παράσημα, καὶ μ' ἕνα τραγικὸ τρόπο μοῦ σφύριξε στ' αὐτί, μυστικὰ τάχα, μὰ ἔτσι ποῦ νᾶκουγε ὁ καθένας κεῖ γύρω, κάτι φοβερὰ στολίδια γιὰ τὸ γέρον ἐπισκέπτη. Ἀλλὰ ἡ Λέηντη Μπράντον μεταχειρίζεται τοὺς ἐπισκέπτες τῆς ἀπαράλλαχτα ὅπως ἕνας δημοπράτης τὰ ἐμπορεύματά του. Ἡ σοῦ τοὺς ξεκοκκαλιάζει, ἡ σοῦ τὰ λέγει ὅλα τοὺς ἐκτὸς ἐκείνου, ποῦ κυριώτατα θᾶπρεπε νὰ σοῦ πῆ.

«Ἡ κακομοῖρα ἡ Λέηντη, πολὺ τῆς τὰ φορτώνεις Χάρρη !» ἔκανε ὁ Χάλγουορντ ἀδιάφορα.

«Ἄγαπητέ μου, αὐτὴ ἡ κυρία θέλησε νᾶνοίξῃ ἕνα σαλόνι, μὰ κατάφερε μονάχα ν' ἀνοίξῃ ἕνα ἐστιατόριο. Πῶς νὰ τὴν ἀρέσω, λοιπόν, καὶ πῶς νὰ τὴ θαμάσω. Ἀλλὰ πὲς μου, τί σοῦψαλε γιὰ τὸ Ντόριαν Γκρέη ;»

«Νὰ κάτι σὰ χαριτωμένο παιδί—ἡ ἀγαπητὴ του μητέρα καὶ ἐγὼ εἴμαστε ἀπολύτως ἀχώριστες. Καλὰ—καλὰ δὲν ξέρω τί κάνει—θαρρῶ δὲν κάνει τίποτε—δὲν καταγίνεται—ἂ, ναί, παίζει πιάνο—ἡ βιολί, κ. Γκρέη ;». Κι οἱ δύο μας δὲ μπόρεσαμε νᾶποφύγουμε τὰ γέλοια, καὶ γίναμε μονομιᾶς φίλοι.»

«Τὰ γέλοια δὲν εἶναι καθόλου κακὴ ἀρχὴ στὴ φιλία, καὶ εἶναι τὸ καλύτερό της τέλος» εἶπεν ὁ νέος λόρδος κόφτοντας καὶ ἄλλη μαργαρίτα.

Ἡ Χάλγουορντ κίνησε τὸ κεφάλι του. «Δὲν καταλαβαίνεις ἐσὺ τ' εἶναι φιλία, Χάρρη,» τοῦ ψιθύρισε «ἡ τεῖναι ἔχθρα. Ἐσὺ ἀρέσεις τὸν καθέναν, ἀδιαφορεῖς γιὰ ὅλους.»

«Τί ἄδικος ποῦσαι» τοῦπεν ὁ Λόρδος Χένρη, τινάζοντας πίσου τὸ κεφάλι του καὶ κοιτάζοντας στὸν οὐρανὸ τὰ συννεφάκια, ποῦ σὰ ξεμπλεγμένες θελειὲς ἄσπρου, γυαλιστεροῦ μεταξιοῦ, σκορπίζανε πέρα στὸν ἄδειο καὶ ἐλαφρογάλαξο θόλο τοῦ ἀνοιξιάτικου οὐρανοῦ. «Μάλιστα φοβερὰ ἄδικος. Ἐγὼ τὸν προσέχω πολὺ τὸν κόσμον. Διαλέγω γιὰ φίλους μου τοὺς ὠραίους, γιὰ γνωριμίες μου τοὺς καλοὺς χαρακτήρες, καὶ οἱ ἐχθροί μου εἶναι ξυπνοὶ καὶ διανοητικοὶ ἄνθρωποι. Δὲν εἶναι κἀνεὶς ἀπ' τοὺς ἐχθροὺς μου τρελλός. Ὅλοι τοὺς εἶναι ἄνθρωποι μὲ κάποια διανοητικὴ δύναμη, καὶ συνεπῶς ὄλο μ' ἐκτιμοῦν. Τὸ λὲς αὐτὸ ματαιότητα ; Θαρρῶ μπορεῖς νὰ τὸ πῆς ματαιότητα, ἀλήθεια.»

«Ἐτσι θαρρῶ καὶ ἐγὼ, Χάρρη. Μὰ κατὰ τὲς διαιρέσεις, ποῦ μοῦκανε, ἐγὼ θὰ σοῦμαι γνώριμος μονάχα, ἔ ;».

«Φίλε μου, μοῦσαι πολὺ περισσότερο ἀπὸ ἄγνωριμος.»

«Καὶ πολὺ λιγώτερο ἀπὸ φίλος. Τίποτε σὰν ἀδερφός, ὑποθέτω.»

«Ὡ, ἀδελφός ! Δὲ μοῦ νοιάζει γιὰ τοὺς ἀδερφοὺς καθόλου. Ὁ μεγαλύτερός μου ἀδερφός δὲν τῶχει σκοπὸ νὰ πεθάνῃ, καὶ οἱ νεώτεροί μου τὸ ἴδιο.»

«Χάρρη !» τοῦκανε ὁ Χάλγουορντ κατσοφιάζοντας.»

«Φίλε μου, δὲν πολυσοβαρεύουμαι. Μὰ δὲ μπορεῖ νὰ μὴ σιχαίνουμαι τὴν ἐδικολογία μου. Μοῦ φαίνεται πῶς αὐτὸ συμβαίνει γιὰτι κανεὶς μας δὲ μπορεῖ νὰ ταιριάξῃ μ' ἄνθρώπους πῶχουν τὰ ἴδια ψεγάδια μ' αὐτόν. Συμπαθῶ πολὺ τὴν ἀγγλικὴ δημοκρατία μὲ τὴ λύσσα τῆς ἐναντίον ἐκείνου, ποῦ τὸ λέγει κακίες καὶ ἐλαττώματα τῆς ἀριστοκρατίας. Τὰ κατώτερα στρώματα, οἱ μᾶζες, αἰσθάνονται ὅτι τὸ μεθύσι, ἡ βλακεία καὶ ἡ ἀνηθικότητα πρέπει νᾶναι δικὰ τοὺς μόνο στολίδια. Κι ὅταν ἰδοῦν κανέναν ἀπὸ μᾶς νὰ παραστρατίξῃ, νὰ μοιάξῃ καὶ αὐτὸς σὰ γάιδαρος, θαρροῦν ὅτι τοὺς κλέφτουνε τὸν πλοῦτον. Ὅταν ὁ κακομοῖρης ὁ Σάουθεγουορκ ἐσύρθηκε στὸ δικαστήριον γιὰ διαζύγιον, ἡ ἀνανάχτησή του ἦτανε μεγαλόπρεπη. Κι ὅμως τῶχον γιὰ

βέβαιο πού ούτε 10 τοῖς ἑκατὸ ἀπ' τοὺς προλετάρειους δὲ ζοῦν ὀρθά».

«Δὲν πιστεύω οὔτε μιὰ λέξη ἀπ' ὅσα μοῦπες, καὶ τὸ χειρότερο, Χάρρη, εἶμαι βέβαιος πῶς οὔτε σὺ δὲν πιστεύεις ὅ,τι λές».

Ὁ Λόρδος Χένρη χάιδεψε τὸ μυτερό του, μαῦρο ὑπογένειο καὶ λαφρο-
χτύπησε τὴ μούρη τοῦ παπουτσιοῦ του μὲ τὸ μπαστοῦνι του πούταν ἐμπο-
νένιο καὶ φουντωτὸ στὴν ἄκρα. «Τί ἄγγλος πού εἶσαι, Βασίλη! Αὐτὴ ναι
ἢ δευτέρα φορὰ πού μοῦ κάνεις τούτη τὴν παρατήρηση. Ὁ ἄγγλος, ἂν τοῦ
βάλῃς στὸ κεφάλι μιὰν ἰδέα—πρᾶγμα πούναί πάντα πολὺ τολμηρὸ—ποτέ
του δὲ φαντάζεται ὅτι θάπρεπε νὰ ἐξετάσῃ, ἂν ἡ ἰδέα αὐτὴ εἶναι σωστὴ, ἢ
λανθασμένη. Τὸ μόνο πού αὐτὸς θεωρεῖ κάπως σπουδαῖο εἶναι, ἂν τὴν πι-
στεύῃ κανεὶς αὐτὴ τὴν ἰδέα. Τώρα, ἢ ἀξία μιᾶς ἰδέας δὲν ἔχῃ νὰ κάμῃ τί-
ποτε μὲ τὴν εἰλικρίνεια ἐκείνου, πού τὴν ἐκφράζει. Μάλιστα, εἶναι πιθανώ-
τερο ὅτι ὅσο λιγώτερο εἰλικρινῆς εἶναι ἕνας ἄνθρωπος τόσο καθαρότερα
διανοητικὴ θάναί ἢ ἰδέα, γιατί τότε ἢ ἰδέα δὲ θάναί χρωματισμένη οὔτε
ἀπ' τίς ἀνάγκες του, οὔτε ἀπ' τοὺς πόθους του, οὔτε ἀπ' τίς προλήψεις του.
Ὅπως καὶ νὰ ναι, δὲ θέλω νὰ συζητήσω μαζί σου οὔτε πολιτικὴ, οὔτε κοι-
νωνιολογία ἢ μεταφυσικά. Ἐμένα μ' ἀρέσουν τὰ πρόσωπα πὸ πολὺ παρὰ
οἱ ἀρχές, καὶ ἄνθρωποι χωρὶς ἀρχές μ' ἀρέσουν περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο
πρᾶγμα στὸν κόσμο. Πές μου τίποτε ἄλλο γιὰ τὸν Ντόριαν Γκρέη. Τόνε
βλέπεις συχνά;»

«Κάθε μέρα. Θάμουνα δυστυχῆς, ἂν δὲν τὸν ἔβλεπα κάθε μέρα. Δὲ θὰ
μποροῦσα νὰ κάνω χωρὶς αὐτόν».

«Τί παράξενο πρᾶγμα! Ἐγὼ νόμιζα πῶς ἐσὺ ποτὲ δὲ θὰ νοιαζόσουν
γιὰ τίποτε ἄλλο ἔξω ἀπ' τὴν τέχνη σου».

«Αὐτὸς μοῦναι ἢ τέχνη μου τώρα» εἶπεν ὁ ζωγράφος, σοβαρά. «Κά-
ποτε συλλογίζουμαι, Χάρρη, ὅτι ὑπάρχουν δυὸ μονάχα ἐποχὲς μὲ κάποια
σπουδαιότητα στὴν ἱστορία τοῦ κόσμου. Ἡ πρώτη εἶναι τὸ φανέρωμα ἐνὸς
νέου medium γιὰ τὴν τέχνη καὶ ἢ δεύτερη εἶναι τὸ φανέρωμα μιᾶς νέας
ἀτομικότητος γιὰ τὴν τέχνη ἐπίσης. Ὅ,τι ἦταν γιὰ τοὺς Βενετσιάνους ἢ
ἐφεύρεση τῆς ἐλαιογραφίας, τὸ ἴδιο ἦταν τὸ πρόσωπο τοῦ Ἀντίνοου γιὰ
τὴν ἑλληνικὴ γλυπτικὴ, καὶ τὸ ἴδιο πρᾶγμα θάναί κάποια μέρα γιὰ μένα
τὸ πρόσωπο τοῦ Ντόριαν Γκρέη. Ὅχι μονάχα ἐπειδὴ ζωγραφίζω ἀπ' αὐ-
τόν καὶ σχεδιάζω ἀπ' αὐτόν. Ὁ Ντόριαν Γκρέη εἶναι γιὰ μένα κάτι περισ-
σότερο ἀπὸ μοντέλο. Δὲ θὰ σοῦλεγα πῶς δὲν εἶμαι εὐχαριστημένος ἀπ' ὅ,τι
κατῶρθωσα, οὔτε πῶς ἢ ὁμορφιά του εἶναι τέτοια, πού ἢ Τέχνη δὲ μπορεῖ
νὰ τὴ ἐκφράσῃ. Δὲν εἶναι τίποτε πού νὰ μὴ μπορῇ νὰ τὴ ἐκφράσῃ ἢ Τέχνη,
καὶ ἔρω πῶς τὸ ἔργο, πού ἔκανα, ἀφ' ὅτου γνώρισα τὸ Ντόριαν Γκρέη εἶναι
ἕνα καλὸ ἔργο, εἶναι τὸ καλύτερο ἔργο τῆς ζωῆς μου. Μὰ μ' ἕνα παράξενο
τρόπο—δὲν ἔρω ἂν θὰ μπορέσῃς νὰ μὲ καταλάβῃς—ἢ προσωπικότητά του
μοῦναι σὰ μιὰ εἰσήγησις σὲ μιὰν ὀλότελα καινούρια τεχνολογία, σένα
style πέρα—ὡς—πέρα καινούριο. Βλέπω τώρα τὰ πράγματα διάφορα, καὶ
τὰ σκέπτομαι διάφορα. Τώρα μπορῶ νὰ ἀναδημιουργήσω τὴ ζωὴ μ' ἕναν

τρόπο πού μοῦταν ἄγνωστος πρίν. «Ἐνα ὄνειρο μορφῆς σὲ μέρες σκέψης :»
—ποιὸς τῶπε αὐτό; Ἐχρῶν' ἀλλὰ μοῦ λέγει ὅ,τι ἀκριβῶς εἶναι γιὰ μένα ὁ
Ντόριαν. Μονάχα ἢ παρουσία του, αὐτοῦ τοῦ παιδιοῦ—γιατί ἐγὼ τὸν θαρ-
ρῶ καὶ τὸν βλέπω σὰν παιδί, μολονότι περνᾷ τὰ εἴκοσι—μονάχα ἢ παρου-
σία του—ὦ! δὲν ἔρω, μπορεῖς ἄραγε νὰ νοιώσῃς τί θέλω νὰ πῶ;—ἀσυ-
νεῖδητα μοῦ καθορίζει τίς γραμμὲς μιᾶς νέας σχολῆς, σχολῆς πού θὰ κλεί-
σῃ μέσα τῆς ὄλο τὸ πάθος, ὄλο τὸ αἶσθημα τοῦ ρωμαντισμοῦ, ὄλη τὴν
ὠραιότητα τοῦ πνεύματος πούναί ἑλληνικό. Ἡ ἁρμονία τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ
σώματος!—τί δὲ σημαίνει τοῦτο! Ἐμεῖς ἀπ' τὴν τρέλλα μας τὰ χωρίσαμε
τὰ δυὸ, καὶ βρήκαμε ἕνα ρεαλισμὸ πούναί χυδαῖος, μιὰν ἰδανικότητα πούναί
ἄδεια. Χάρρη! Νάξερεις μόνο τ' εἶναι γιὰ μένα ὁ Ντόριαν Γκρέη, τί σημαί-
νει! Θυμᾶσαι κείνο τὸ τοπίο μου, πού, γιὰ νὰ τὸ πάρῃ ὁ Ἄγιος μου
πρόσφερε τέτοια μεγάλη τιμὴ, μὰ πού δὲν μοῦ στέκονταν ἔμένα νὰ τ' ἀπο-
χωρισθῶ; Εἶναι ἕνα ἀπ' τὰ καλύτερα πράγματα πού ἔκανα. Καὶ γιατί;
Γιατί, ὅταν τὸ ζωγράφιζα, ὁ Ντόριαν Γκρέη κάθονταν δίπλα μου : Κά-
ποια ἀνάλαφρη ἐπιρροὴ περνοῦσε ἀπ' ἐκείνον πάνου μου, καὶ γιὰ πρώτη
φορὰ στὴ ζωὴ μου εἶδα σὲ κείνο τὸ ἀπλὸ δάσο τὸ θαῦμα πού πάντα τὸ ζη-
τοῦσα καὶ πάντα τῶχανα».

«Βασίλη, αὐτὰ εἶναι παράξενα λόγια! Πρέπει νὰ ἰδῶ τὸ Ντόριαν
Γκρέη.»

Ὁ Χάλγουορντ σιχώθηκε ἀπ' τὴ θέση του καὶ περπατοῦσε στὸν κῆπο.
Σὲ λίγο γύρισε. «Χάρρη» εἶπε. «Ὁ Ντόριαν Γκρέη εἶναι γιὰ μένα ἀπλού-
στατα ἕνα μοτίβο. Τίποτε δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ σημαίῃ γιὰ σένα αὐτό.
Ἐνῶ γιὰ μένα εἶναι τὸ πᾶν. Κι ὅταν δὲν ὑπάρχῃ κανένα σημάδι του γύρω
μου, στὴν ἐργασία μου, μοῦ εἶναι πάντα παρών. Μοῦναι, ὅπως σοῦπα, μιὰ
εἰσήγησις σὲ μιὰ καινούρια τεχνολογία. Τόνε βρίσκω στὲς καμπύλες ὀρι-
σμένων γραμμῶν, στὴ χάρη καὶ στὴ λεπτότητα ὀρισμένων χρωμάτων. Νὰ
αὐτὸ ναι».

«Τότε, γιατί νὰ μὴν τὸ ἐκθέσῃς τὸ πορτραῖτο του;» ρώτησε ὁ Λόρ-
δος Χένρη.

«Γιατί, χωρὶς νὰ τὸ θέλω, τοῦδωσα κάποιαν ἐκφραση ἀπ' ὄλη τούτη
τὴν παράξενη καλλιτεχνικὴ εἰδωλολατρεία, πού γι αὐτὴν ποτὲ, βέβαια, δὲν
τόλμησα νὰ τοῦ μιλήσω τοῦ ἴδιου. Δὲν ἔρει τίποτε. Ἄλλ' ὁ κόσμος μπο-
ρεῖ νὰ τὸ μαντέψῃ. Κι ἐγὼ δὲ θάθελα ποτὲ νὰ γυμνώσω τὴν ψυχὴ μου
μπρὸς στὰ ἀδιάκριτα μάτια, στὰ ρηχὰ μυαλά, τοῦ κόσμου. Ἡ καρδιά μου
δὲ θὰ μπῆ ποτὲ κάτου ἀπ' τὸ μικροσκοπίό τους. Ἐχω ρίξει πολὺ ἀπ' τὸν
ἑαυτό μου. Χάρρη, τὸ εἶναι μου ὑπάρχει παραπολὺ σ' αὐτὴ τὴν εἰκόνα.»

«Οἱ ποιητὲς δὲν εἶναι ὡς τόσο καλοσυνείδητοι, ὅπως ἐσὺ—δὲν εἶναι
διακριτικοὺς. Ξέρουν οἱ ποιητὲς πόσο ὠφέλιμο εἶναι τὸ αἶσθημα γιὰ δη-
μοσίευσις. Σήμερα τὴν ἡμέρα μιὰ «ραγισμένη καρδιά» κυκλοφορεῖ σὲ πολ-
λὲς ἐκδόσεις».

«Γι αὐτὸ κι ἐγὼ τοὺς σιχαίνουμαι» φώναξε ὁ Χάλγουορντ. «Ὁ καλλι-

τέχνης πρέπει να δημιουργή ὁμορφα πράγματα, χωρίς ὅμως να εἰχνη τίποτε ἀπ’ τῆ ζωῆ του, τίποτε ἀπ’ τὸν ἑαυτό του, μέσα στὰ ἔργα του. Ζοῦμε σ’ ἕνα αἰῶνα, ποῦ ὁ κόσμος τὴν παίρνει τὴν τέχνη γι’ αὐτοβιογραφία. Χάσαμε τὴν ἰδέα τοῦ ωραίου. Κάποια μέρα θὰ τὸ δεῖξω στὸν κόσμο αὐτό. Καὶ γι’ αὐτὸ τὸ λόγο ὁ κόσμος δὲν πρέπει, καὶ δὲ θὰ τὸ ἰδῆ ποτὲ τὸ πορτραῖτο μου τοῦ Ντόριαν Γκρέη.»

«Θαρρῶ πὼς ἔχεις λάθος, Βασίλη, μὰ δὲ συζητῶ πιά μαζί σου. Μόνον ὅποιος εἶναι χαμένος διανοητικὰ συζητᾷ. Πές μου, σ’ ἀγαπᾷ ὁ Ντόριαν Γκρέη πολὺ;»

Ἦ ζωγράφος συλλογίστηκε λίγο. «Μ’ ἀγαπᾷ» ἀπάντησε· σὲ λίγο: «Τὸ ξέρω πὼς μ’ ἀγαπᾷ. Ἐννοεῖται, τὸν κολακεύω πολὺ. Αἰσθάνομαι κάποιαν παράδοξη εὐχαρίστηση, νὰ τοῦ λέγω πράγματα ποῦ νὰ μὲ κάνουν ἀμέσως νὰ λυποῦμαι γιατί τοῦ τᾶπα. Γενικά, μοῦναι πολὺ χαριτωμένος, καὶ μαζί καθοῦμαστε στὸ ἐργαστήριό καὶ μιλοῦμε γιὰ χίλια—δυσὶ πράγματα. Κάποτε ὅμως εἶναι πολὺ ἀπρόσεχτος, καὶ φαίνεται ὅτι ἀπολαβαίνει ἀληθινὰ ὅταν μὲ κἀνῃ νὰ πονῶ. Τότε, Χάρρη, θαρρῶ πὼς παράτησα τὴν ψυχὴ μου ὅλη σὲ κάποιον, ποῦ τὴ μεταχειρίζεται σὰ νᾶταν ἕνα λουλουδι γιὰ νὰ τὸ βάλῃ στὸ γιακᾶ τοῦ σακακιοῦ του, ἕνα κομμάτι στολισμοῦ γιὰ νὰ μαγέψῃ τὴ ματαιότητά του, ἕνα στολίδι γιὰ μιὰν ἀνοιξιὰτικὴ μέρα».

«Οἱ ἀνοιξιὰτικὲς μέρες ἀργοποροῦν, Βασίλη» μουρμούρισε ὁ Λόρδος Χένρη. «Ἴσως θὰ κουρασθῆς, πὺ γλήγορα ἀπὸ κείνον. Εἶναι λυπηρὸ νὰ τὸ συλλογίζεται κανεὶς, μὰ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τὸ Πνεῦμα βαστάει περισσότερο ἀπὸ τὴν Ὁμορφιά. Καὶ γι’ αὐτὸ ὅλοι μας κοπιᾶζουμε τόσο πολὺ γιὰ νὰ ὑπερμωφωθοῦμε. Στὸν ἄγριο ἀγῶνα γιὰ τὴν ὑπαρξή, θέλουμε ν’ ἀποκτήσουμε κάτι ποῦ διαρκεῖ, καὶ ἔτσι γεμίζουμε τὸ κεφάλι μας μὲ μικροπράγματα καὶ μὲ γεγονότα, μὲ τὴν ἀνόνητὴ ἰδέα νὰ κρατήσουμε τὴ θέση μας. Κεῖνος ποῦ εἶναι ὀλότελα καλοπληροφορημένος—νὰ τὸ ἰδανικὸ τοῦ κόσμου σήμερα. Καὶ ὁ νοῦς τοῦ ὀλότελα καλοπληροφορημένου ἀνθρώπου εἶναι ἕνα φοβερὸ πρᾶγμα. Εἶναι σὰν ἕνα παλαιοπουλιό: μεταχειρισμένα, παλιά, λερωμένα, κουρελιασμένα πράγματα. Ὅλο τέρατα καὶ μούχλα, καὶ ὅλα σ’ ἀψηλὴ τιμῆ. Θαρρῶ πὼς ἐσὺ θὰ κουρασθῆς πρώτος. Κάποια μέρα θὰ κοιτάξῃς τὸ φίλο σου, καὶ θὰ σοῦ φανῆ σὰν ἄσχημος, ἢ δὲ θὰ σοῦ ἀρέσῃ τὸ χρῶμα του, ἢ καὶ ἄλλο. Θὰ τοῦ βρῆς σφάλμα μέσα στὴν καρδιά σου, καὶ θὰ νομίσης στὰ σοβαρὰ ὅτι σοῦ φέρθηκε ἄσχημα. Τὴν ἄλλη φορὰ ποῦ θὰ σ’ ἐπισκεφθῆ θὰ τοῦ φερθῆς ψυχρὰ καὶ ἀδιάφορα. Θᾶναι μεγάλο κρῖμα, γιατί αὐτὸ θὰ σ’ ἀλλάξῃ. Ὅ,τι μοῦπες εἶναι ἕνα ρωμάντζο, ἕνα ρωμάντζο τέχνης, θὰ μπορούσα νὰ τὸ πῶ, καὶ αὐτὸ εἶναι κακό, πολὺ κακό—σὲ κάνει νὰ μὴν εἶσαι ρωμαντικός».

«Χάρρη, μὴ μοῦ μιλάς ἔτσι. Ὅσο ζῶ ἡ προσωπικότητα, τὸ ἄτομο, τοῦ Ντόριαν θὰ μοῦναι ὁ ἀφέντης, θὰ μὲ κυριαρχῆ. Δὲ μπορεῖς ἐσὺ νὰ αἰσθανθῆς, ὅπως αἰσθάνομαι ἐγώ. Ἐσὺ ἀλλάζεις συχνά».

«Ἦ, ἀγαπητέ μου Βασίλη, γι αὐτὸ ἴσα ἴσα καὶ αἰσθάνομαι καλύτερα.

“Ὅσοι εἶναι πιστοὶ ξέρουν μονάχα τὴν ἀσήμαντὴ ὄψη τῆς ἀγάπης: Ὁ ἀπιστος μόνον γνωρίζει τὴς τραγωδίες τῆς ἀγάπης!» Καὶ ὁ Λόρδος Χένρη ἀναψε ἕνα σπῆρτο πάνου σὲ μιὰ κομψὴ ἀσημένια σπιρτοθήκη, καὶ πῆρε νὰ καπνίσῃ ἕνα τσιγάρο ἱκανοποιημένος καὶ περήφανα κάπως, σὰ νὰ προσδιόρισε ὅλο τὸν κόσμο μὲ μιὰ φράση.

Τὰ σπουργίτια τεττερίζοντας θροοῦσαν μέσα στὰ βερνικόλαμπρα φύλλα τοῦ κισσοῦ, καὶ οἱ γαλάζιες συννεφοσκιᾶς ἀλληλοκνηνοῦνταν σὰ χελιδόνια πὰ στὸ χορτάρι. Τί εὐχάριστα ποῦτανε στὸν κῆπο! Καὶ πόσο ἦτανε εὐχάριστες οἱ συγκινήσεις τῶν ἄλλων ἀνθρώπων! — πολὺ πὺ εὐχάριστες παρὰ οἱ ιδέες τους, τοῦ φαίνονταν. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὰ αἰσθήματα, καὶ οἱ κημοί, τῶν φίλων του, — τούτα εἶναι τὰ μάγια τῆς ζωῆς. Θυμῆθηκε μὲ σιωπηλὴ εὐχαρίστηση τὸ κουραστικὸ γεῦμα ποῦ ἔχασε ἐπειδὴ ἔμεινε τόσο πολὺ μὲ τὸ Χάλγουορντ. Ἄν πῆγαινε στῆς θειᾶς του, τὸ δίχως ἄλλο θαντάμωνε ἐκεῖ τὸν Λόρδο Goodbody, καὶ ὅλη τους ἡ κουβέντα θᾶτανε γιὰ τοὺς φτωχοὺς, πὼς νὰ τοὺς βοηθήσουν γιὰ τὸ ψωμί τους, καὶ τὰ παρόμοια. Κάθε κοινωνικὴ τάξη θὰ δίδασκε κείνες τὴς ἀρετὲς ποῦ ποτὲ δὲ βρίσκειται στὴν ἀνάγκη νὰ τὴς ἀκολουθήσῃ. Ὁ πλούσιος θὰ μιλοῦσε γιὰ τὴν ἀξία τῆς οἰκονομίας, καὶ ὁ τεμπέλης γιὰ τὴν ἀξιοπρέπεια τῆς ἐργασίας. Τούτανε πολὺ εὐχάριστο ποῦ γλύτωσε ἀπ’ ὅλα αὐτά! Καθὼς συλλογιζότανε τὴ θειά του τοῦρθε μιὰ ἰδέα. Ἐστρεψε πρὸς τὸ Χάλγουορντ καὶ τοῦπε: «Φίλε μου, τώρα θυμῆθηκα».

«Θυμῆθηκες τί, Χάρρη;»

«Ποῦ ἄκουσα τὸνομα τοῦ Ντόριαν Γκρέη».

«Ποῦ;» ρώτησε ὁ Χάλγουορντ, σκυθρωπάζοντας λίγο.

«Μὴ θυμώνῃς δά, Βασίλη. Τὸν εἶδα στῆς θειᾶς μου στῆς Lady’s Agathas. Μοῦπε πὼς εἶχε ἀνακαλύψει ἕνα φῖνο νέο ποῦ θὰ τὴ βοηθοῦσε σὲ κάτι καὶ ποῦ τὸν ἔλεγε Ντόριαν Γκρέη. Πρέπει νὰ σοῦ πῶ ὅτι δὲ μοῦκανε ποτὲ λόγο γιὰ τὴν ὁμορφιά του. Οἱ γυναῖκες δὲν μποροῦν νὰ ἐκτιμῆσουν τὴν ὁμορφιά: τοῦλάχιστον οἱ καλὲς οἱ γυναῖκες δὲ μποροῦν. Μοῦπε ὅτι εἶναι ἕνας σοβαρὸς καὶ καλόψυχος νέος. Ἐγὼ μονομιᾶς φαντάσθηκα ἕνα πλάσμα μὲ ματογιάλια, μὲ ἀπαλὰ μαλλιά, κατᾶστιχτο, μὲ κάτι πελώρια πόδια καὶ πὺ πελώρια βήματα. Θᾶθελα πολὺ νὰ τᾶξερὰ ὅτι ἦταν αὐτὸς ὁ φίλος σου».

«Χαίρομαι πολὺ ποῦ δὲν τᾶξερὰς, Χάρρη».

«Γιατί;»

«Δὲ θέλω νὰ τὸν γνωρίσης».

«Δὲ θέλεις νὰ τὸν γνωρίσω;»

«Ἦχι».

«Ὁ κ. Ντόριαν εἶναι στὸ ἐργαστήριό, κύριε» εἶπε ὁ ὑπηρέτης ποῦ μπῆκε κείνη τὴ στιγμὴ στὸν κῆπο.

«Πρέπει νὰ μὲ συστήσης τώρα», τοῦπε ὁ Λόρδος Χένρη γελῶντας.

Ἦ ζωγράφος γύρισε πρὸς τὸν ὑπηρέτη του, ποῦ βλεφάριζε μπρὸς τὸν

ήλιο· «εἶπε τοῦ κ. Γκρέη νὰ μὲ περιμένη· ἔρχομε σὲ λίγο»· ὁ ὑπηρέτης χαιρέτησε κι ἔφυγε.

Ἐπειτα γύρισε πρὸς τὸ Λόρδο Χέρνη· «Ὁ Ντόριαν Γκρέη εἶναι ὁ ἀκριβώτερός μου φίλος» τοῦπε, «εἶναι ἓνα ἀπλό και ὄραϊο παιδί. Ἡ θειά σου σοῦ τὸν περιέγραψε καλά. Μὴ τὸν χαλνᾷς. Μὴν προσπαθήσης νὰ τὸν ἐπιηρεάσης. Ἡ ἐπιρροή σου θὰ τοῦκανε κακό. Ὁ κόσμος εἶναι πλατύς και μεγάλος και μπορεῖς νὰ βρῆς πολλοὺς θαυμάσιους ἀνθρώπους. Μὴ μοῦ παίρνῃς τὸ πρόσωπο, ποῦ δίνει στήν τέχνη μου ὅση χάρη ἔχει. Ἡ καλλιτεχνική μου ζωὴ ἐξαρτᾶται ἀπ' αὐτόν. Ἔχε τὸ νοῦ σου, Χάρρη, σοῦ ἐμπιστεύομαι». Τοῦ μίλησε πολὺ σιγανά, και ἔμοιαζε σὰ νὰ σέρνονταν μὲ τὴ βία αἱ λέξεις ἀπ' τὸ στόμα του.

«Τί ἀνοησίες μοῦ λές!» εἶπε ὁ Λόρδος Χέρνη, χαμογελῶντας, και, πιάνοντας τὸ Χάλγουορντ ἀπ' τὸ μπράτσο, σχεδὸν τὸν ἔσυρε μέσα στὸ σπίτι.

Σ. Σ.

ΣΚΕΠΑΣΜΕΝΗ ΦΩΤΙΑ

Πίσω ἀπὸ τὰ σίδερα τῆς πρόχειρης φυλακῆς τοῦ δικαστήριου στέκεται ὁ κακούργος. Ἀτάραχος σὰν νὰ ἔχη σίγουρη τὴν ἀθώωση. Κάπου-κάπου μὲ τὸ ἓνα χέρι στρίβει τὸ μαῦρο μουστάκι και μὲ τᾶλλο μετράει τὶς χάντρες τοῦ κομπολογιοῦ του.

Ἐνας ἄλλος στὴ γωνιά κλαίει και δέρονται γιατί οἱ ψευτομάρτυρες ποῦ τοῦ ὑποσκέθηκε ὁ δικηγόρος δὲν ἦρθαν.

Κόσμος φτωχὸς και πλούσιος πηγαινοέρχεται, δικηγόροι μπεινοβγαίνουν στὰ γραφεῖα τῶν ὑπαλλήλων τοῦ δικαστήριου μὲ χαρτοφύλακα στὴ μασχάλη.

Λαχανιασμένη ἀνέβηκε τὶς σκάλες μιὰ γυναικοῦλα μὲ στρογγυλὸ χλωμὸ πρόσωπο, μαλλιά πλεγμένα κοτσίδες και ριγμένες στὶς πλάτες. Στὴν ἀγκαλιά της κρατᾶει ἓνα παιδί λίγων μηνῶν, σκεπασμένο μ' ἓνα πυκνὸ σάλι.

Πέρασε μπρὸς ἀπὸ τὰ σίδερα τῆς φυλακῆς μὲ τὸν ἀδερφό της κι ἔρριξαν ἄγρια ματιὰ στὸν κακούργο. Αὐτὸ τὸν τρόμαξε περισσότερο ἀπὸ τὴν ἰδέα τῆς καταδίκης. Ἄχ! ἡ ματιὰ τῆς Φλώρας ποῦ τοῦκλεισε τὰ νειάτα στὴ φυλακὴ και θὰ τὰ πάει τροφή τῆς καρμανιόλας!

Τὴν εἶχε ξεχασμένη τὴν τραγικὴ ἱστορία. Μέσα στὴ φυλακὴ ἀληθμονήθηκε. Τοῦ μπουζουκιοῦ ὁ ἦχος τοὺς ἐγλύκανε και τὸ τραγοῦδι τοὺς γαλήνεψε.

Τὴν στιγμὴ αὐτὴ ποῦ πέρασε ἡ γυναικοῦλα μὲ τὸ παιδί ἦρθε μπροστά του ἡ νύχτα τοῦ Γενάρη.

Μέσα στὸ λασπόχτιστο σπίτι τῆς ἐσοχῆς βρισκότανε μονάχα ὁ Γιώργος

μετὴν ἀδελφὴ του. Ὁ Καρανάσος μέρες και μέρες κνηγοῦσε αὐτὴ τὴν μοναξιά. Πῆρε τὸ ρεβόλβερ ποῦ τοῦστελε ὁ ἀδελφός του ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ, τὸ δίκικο μαχαῖρι π' ἀγόρασε στὴν Πάτρα και πῆγε στὸ σπίτι τοῦ ὄχτροῦ του. Ὁχτρός ἀπὸ τὸ τίποτα. Γιὰ τὰ μάτια και τὸ χορὸ ποῦ ἔκανε ἡ Φλώρα στὸ πανηγῦρι τοῦ Ἀγούστου, αὐτὰ τοῦ ἀναψαν φωτιά και τοῦδωσαν τ' ἄρματα τοῦ Καρανάσου. Τὴν ἀγάπησε τρελλά. Μέρα και νύχτα μὲ τὰ βιολιά γύριζε στὶς ροῦγες, πετοῦσε τὰ λεφτὰ του κι ἔτρεχε ἔξοπισω της.

Ὁ Γιώργος εἶχε σκυλιάσει. Τὸν φοβέριζε σ' ὅλους τοὺς φίλους του πῶς θὰ τὸν κομματιάσει και δὲν ἄφηνε τὴν ἀδελφὴ του δρασκελιά νὰ κάμῃ ἀπὸ τὸ πλάι του. Αὐτὴ ὅμως κατάβαθα τὸν ψυχοπονοῦσε. Κλεφτὰ τοῦ ἔρριχνε ματιές και χτύπαι ἡ καρδιά της. Τί νὰ κάμῃ ὅμως μπρὸς στὴ θέληση τοῦ ἀδελφοῦ; Ἐδειχνε μὲ πόνο ἔχθρητα και μῖσος.

Και κοντολογίς. Πῆγε στὸ σπίτι και χτύπησε τὴν πόρτα. Μιλιά. Ἄλλες χτυπησιές· και στὸ τέλος μιὰ κλωτσιὰ και πάει μέσα ἡ πόρτα.

Ἀδελφός και ἀδελφὴ ξαφνιαστήκαν και στὴν ἀπελπισία των τοῦ ρίχτηκαν μὲ τὰ δαυλόξυλα νὰ τὸν χτυπήσουν στὸ κεφάλι. Σὲ μιὰ χτυπησιὰ τοῦ Γιώργου τράβηξε τὸ μαχαῖρι ὁ Καρανάσος, τ' ὄμπηξε στὸ ἀριστερὸ πλευρὸ και τὸν ξάπλωσε ἀναίσθητο, ἀνίκανο νὰ δώση βοήθεια στὴ Φλώρα.

Τρελλὴ ἀπὸ τὸ φόβο ἡ ἀδελφὴ του ἔκαμε νὰ φύγῃ, τὰ σιδερένια ὅμως δάχτυλα τοῦ κακούργου τὴν ἄρπαξαν και σὲ μιὰ ὥρα μέσα τῆς μάρανε τὰ νειάτα.

Τὴν ἄλλη μέρα πῆγε ὀλοῖσα στὴ φυλακὴ και τώρα ετοιμάζεται νὰ πάρῃ τὸ εἰσιτήριο τῆς καρμανιόλας.

Ὁ χωροφύλακας ἀνοῖξε τὴν πόρτα και τοῦ φώναξε τῶνομα. Σὲ λίγο βρέθηκε μπροστὰ στοὺς δικαστὲς και στὴν γυναῖκα ποῦ τῆς ἔδωσε τὸ παιδί ποῦ κρατᾶει.

Κάπου-κάπου γυρίζει και τοῦ ρίχνει μιὰ ματιὰ, τὸ παρατηροῦει μ' ἀνοιχτὸ στόμα ποῦ πιπιλίζει τὶς ρῶγες τῆς μάνας, ποῦ θὰ κρεμάση τὸν πατέρα του.

Νοῦ δὲν ἔχει και δὲν ἀκούει τοὺς μάρτυρες, τοὺς δικαστὲς, τοὺς δικηγόρους ὁ Καρανάσος. Κάρφωσε τὰ μάτια στὸ παιδί και στὴ μάνα του, ποθᾶει τὴ ζωὴ, τὸ φῶς τοῦ κόσμου, γνέφει τὸν δικηγόρο νὰ κάμῃ κάθε τρόπο ν' ἀναβληθῇ ἡ δίκη, νὰ ξαναπάη στὴ φυλακὴ κι ἀπὸ κεῖ γιὰ νὰ μὴ χάσῃ τὸ κεφάλι.

Τίποτα ὅμως δὲν ἔκαμε ὁ δικηγόρος· ἡ δίκη προχώρησε και ὁ λαβωμένος ἀδελφός εἶπε τὰ καθέκαστα ἀνατριχιαστικά.

Σὲ λίγο σηκώθηκε ἡ Φλώρα κι ἔβροντοφώνησε ὅτι τίποτα δὲν χρωστάει στὴ βία, ὁ Καρανάσος ἔγεινε ἄντρας της μὲ τῆς καρδιάς τοὺς χτύπους και μόνο γιὰ τὴ λαβωματιὰ τοῦ ἀδελφοῦ της ζητᾶει καταδίκη.

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΥ ΜΙΣΤΡΑΛ**ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΠΟΤΗΡΙΟΥ**

Προβηγκιανοί, νὰ τὸ ποτῆρι ποῦ μᾶς χαρίσαν οἱ Καταλανοί. Ἄς πιούμε κατὰ σειρά μᾶζι τὸ ἀγνὸ κρασί τῆς ἐσοδειᾶς μῆς.

Ποτῆρι ἱερὸ καὶ ξεχειλισμένο, κέρνα ὀλόγιομο, κέρνα ποτάμι τὸν ἐνθουσιασμὸ καὶ τὴν ὀρμὴ τῶν δυνατῶν.

Κάποιου ἀρχαίου λαοῦ ἐλευθέρου καὶ ὑπερήφανου εἴμαστε ἴσως ἢ τελευταία γεννιά. Καὶ ἂν πέσουν οἱ Φελίβροι ὅλη ἡ φυλὴ μας θὰ πέση.

Μιάς φυλῆς ποῦ ξαναφυτρώνει πιθανὸ νὰ εἴμαστε τὰ πρῶτα βλαστάρια τῆς πατρίδας ἴσως εἴμαστε στυλοβάτες καὶ ἀρχηγοί.

Κέρνα μᾶς τὶς ἐλπίδες καὶ τῆς νειότης τὰ ὄνειρα, τὴν ἐνθύμηση τῶν παλιῶν, τὴν πίστι στὸν καινούργιο χρόνον, ποῦ ἔρχεται.

Κέρνα μᾶς τὴν γνωριμιά τοῦ ἀληθινοῦ καὶ τοῦ ὄραίου, τὶς αἰθέριες ἀπολαύσεις, ποῦ περιγελοῦν τὸν τάφο.

Κέρνα μᾶς τὴν ποίησι, γιὰ νὰ ψάλουμε καθετὶ ποῦ ζῆ, γιὰτὶ αὐτὴ εἶναι ἡ ἀμβροσία, ποῦ τὸν ἄνθρωπο τὸν κάμνει Θεὸς.

Γιὰ τὴ δόξα τῆς χώρας, σεῖς οἱ Καταλανοί, οἱ συνεργάτες μᾶς, ἀπὸ τὰ μακρὰ, ὧ ἀδέλφια μᾶς, ὅλοι μᾶζι ἄς μεταλάβουμε.

Ἱερὸ Ποτῆρι ξεχειλισμένο, ὀλόγιομο κέρνα, κέρνα τὸν ἐνθουσιασμὸ καὶ τὴν ὀρμὴ τῶν δυνατῶν.

ΤΟ ΛΙΟΝΤΑΡΙ ΤΗΣ ἈΡΛΗΣ

Ἄφοτου ὁ Θεὸς μὲ φυλάγει στὴ χώρα τῶν ζωντανῶν, κάποιο λιοντάρι μὲ παρατηρεῖ, μὲ ὀρθάνοιχτα στὸν ἄνεμο τὰ ρουθούνια. Ὁ κυνηγὸς ποῦ χαλεύει δὲν ὀρμᾷ ἐπάνου στὸν «ἱππόγριφο» τῶν βράχων, γιὰτὶ εἶναι ἓνα πέτρινο λιοντάρι καθισμένο στὸ βουνὸ τοῦ «Γκωσσιέ»¹.

Στὸν ἥλιο τὸ μεγαλόσωμο θηρίο ἀστράφτει ὀλόχρυσο, κάποιες μέρες μονάχο καὶ σκεφτικὸ ἄλλες μέρες φαίνεται νὰ κοιμᾶται. Μὰ ὅταν ἀγριεύη ὁ βοριάς, θυμῶνει καὶ τὸ γιγαντόσωμο ζῷο ἀναδεύεται τὸ τρίχωμά του καὶ μουγκρίζει τὸ λιοντάρι στὸ μαῖστράλι.

Καὶ εἶπα μιὰ φορὰ «ἄς συρθῶ κατὰ τὸ λιοντάρι!» καὶ σὰν βρέθηκα ἀντικρὺ του, μὲ ἐπιασε ἱλιγγος βλέποντας τὴν γιγαντένια ράχη του κόκκινη καὶ κτρινωπή, ποῦ δξύκεδροι καὶ ἀρκευθίδες τοῦ χαρίσανε τὴ χαιτὴ τὴ κυματίζουσα στὴν ἄβυσσο.

«Ὡ πανάρχαιο θηρίο, τοῦ εἶπα Σφίγγα τρομερὴ καὶ ἀπειρόσωμη, ἀπὸ τὴ γνώση σου ἤρθα νὰ μάθω τῶν Προβηγκιανῶν τὸ πεπρωμένο :

1) Κορυφὴ στὴ σειρά τῶν μικρῶν Ἄλπεων πάνω ἀπὸ τὴν προβηγκιανὴ πόλη τοῦ Saint Remy.

Μίλα, σύ, ποῦ νοιώθεις νὰ τρέχη στὸ πρόσωπό σου τὸ μαῦρο τῶν συννέφων κοπάδι, σὺ ποῦ εἶδες νὰ χτίζονται φρουρία.»

Τὸ λιοντάρι, γενναῖο καὶ καλόγνωμο μ' ἀπάντησε.

«Καλωσόρισε ὁ Φελίμπρος, ποῦ περίμενα καθισμένο στὸ βουνὸ τοῦ Γκωσσιέ... Καὶ ἀφοῦ θέλεις νὰ μιλήσω γυνῶ μ' ἓνα πῆδημα πεντακόσια χρόνια πίσω καὶ νὰ μαι : Τὸ λιοντάρι τῆς Ἀρλῆς, σὰν πῶς μὲ λέγουν οἱ Προβηγκιανοί.

«Καθισμένο στὴ δόξα τοῦ Καίσαρος, τοῦ Κωνσταντίνου, γιὰ τὴν εὐγένεια καὶ ὀραϊότητά μου ἤμουν βασιλιᾶς στοὺς Λατίνους. Οἱ θαλασσινοὶ περήφανοι στὴν ὄψη μου, ποῦ φυλάγει τὴν παλιὰ σημαία τῆς Ἀρλῆς, μὲ χαιρετίζουν ἀκόμα καὶ σήμερα στὸν Κόλπο τοῦ Λιονταριοῦ.

«Σὰν τὸ κεφάλι μου ὑψώνονταν ἐπάνω ἀπὸ τὰ θαλασσινὰ κύματα, ὅταν μὲ ὠνόμαζε ἐξάδελφό του τὸ Λιοντάρι τοῦ Ἁγ.Μάρκου, ἐγὼ εἶδα μέσα στὴ Σαῖν-Τροφιμ, στὴν ἀστραφτερὴ καὶ ἠλιόλουστη, νὰ στέφονται οἱ βασιλιάδες τῆς Ἀρλῆς, τὰ καράβια νὰ σκεπάζουν τὸν ποταμὸ μου καὶ νὰ ἀναγαλλιᾶζην ὀλόκληρη ἡ Ἀρλῆ.

«Εἶδα ἐγὼ τὴν Δημοκρατία μεθυσμένη ἀπὸ τὴν ἐλευθερία, μὲ τὴν λαϊκὴ ἐπευφημία νὰ ἐκλέγη τοὺς ἄρχοντές της. Κι εἶδα ἐγὼ τρομοκρατίες καὶ πανοῦκλες καὶ τρικυμίες. Εἶδα τὴ Ρώμη μέσα στὴν Ἀβινιὼν καὶ κάθε εὐγενικιάς ἐορτῆς ἡμουνά σὺντροφος.

«Μὰ ὅλα περνοῦν καὶ ὅλα κουράζουν· ὁ ἐνθουσιασμὸς γίνεται στενοχώρια. Στὴ νύχτα ὑποχωρεῖ ἡ ἡμέρα· ὅποιος γελοῦσε κλαίγει σήμερα. . . Καὶ χορτασμένος ἀπ' ὅλα ξεκίνησα μὲ στόμα ἀνοιχτὸ σὰν σαῦρα, καὶ γέροντας καὶ λυπημένος ξαναγύρισα μιὰ νύχτα στὴν ἐρημιά.

«Καὶ χωμένος στὰ πετρώματα χωρὶς νύχια καὶ δόντια στὴν κορυφὴ τῶν μικρῶν Ἄλπεων ἤρθα ν' ἀπολιθωθῶ... Τώρα ἄκουσε : Ἡ Προβηγκία γιὰ νὰ ὑπερασπιστῆ δὲν ἔχει πιά νύχια, ὅπως κι ἐγὼ... καὶ ἀδιάκοπα ὁμως συλλογίζεται ν' ἀνεβῆ τὴ σκάλα.

«Μὲ τὸ δόλο ἢ μὲ τὸ ἐμπόριο, ἄς δοξαστῆ ὅποιος θέλει· μὲ τὰ ὄπλα καὶ τὸ θόρυβο, ἄς θριαμβεύση ὅποιος μπορέση : Σύ, Προβηγκία, εὗρισκε καὶ τραγούδα. Καί, ξεχωριστὴ στὴ λύρα καὶ στὴ σμίλη, σκόρπιζε ὅ,τι μαγεύει καὶ ὅ,τι ὑψώνεται ὡσα μὲ τὸν οὐρανό.»

Καὶ τὸ μεγάλο Λιοντάρι τὸ καμωμένο ἀπὸ βράχο, ποῦ ἐπάνω του φυτρώνουν τὰ χαμόκλαδα καὶ κρεμιέται ἡ ἀρκευθίδα, σὰν εἶπε αὐτὰ σῶπασε πάλι. Στὸν ἥλιο ποῦ πρόβαλε τοῦ οὐρανοῦ φεγγεβολοῦσαν τὰ ὕψη. Καὶ ἡ καρδιά μου πασίχαρη συλλογίζονταν τὴ Μιρέγη, τὸ Καλεντάλ.

ΘΥΜΗΣΗΣ

Ὡ ! Στὰ γλοερὰ μονοπάτια ἀφήστε νὰ περιπλανηθῶ σκεφτικὸς ἐπάνω στὴν ὀλόισια χλόη, ὅπου παιδάκι ἀκόμα ξαπολουῦμαν.

Τὰ κοκκίνωλα τοῦ μονοπατιοῦ τὰ ἔπιανα μὲ τὸ χέρι μου· οἱ πασαλιᾶς

καὶ οἱ ζῆνες μὲ διηγούνταν ὅλες τὰ μυστικά των· ἔπειτα οἱ ἀνθισμένες μαργαρίτες μὲ ἔλεγαν : Ξαναγύρισε αὐριο.

ᾠ ! Στὶς πεδιάδες τῶν σιταριῶν ἀφῆστε με νὰ περιπλανηθῶ σκεπτικὸς μέσα στὰ μεγάλα ἀστάχια τ' ἀδελφωμένα μὲ τὶς ἀγριοπαπαροῦνες, ὅπου μικρὸ ἀγοράκι πλανώμουνα. Κάποιος μὲ ζητᾷ ἀπὸ δασάκι σὲ δασάκι ψέλνοντας τὴ ἔσπερινή του δέηση· καὶ τοὺς κορυδαλοὺς ποῦ τραγουδοῦν τοὺς ἀκολουθῶ μέσα στὸν ἥλιο... ᾠ ! καημένη μου μάννα, ἀγνή πονετικὴ ψυχὴ, δὲν θὰ σὲ ξανακούσω πιά νὰ φωνάζῃς τ' ὄνομά μου!

ᾠ ! Στὶς χαράδες τὶς σκεπασμένες μὲ πουρνάρια ἀφῆστε με νὰ περιπλανηθῶ σκεπτικὸς, μέσα στὰ παραβλάσταρα καὶ τὴ φτέρη, ὅπου παλληκαράκι πλανώμουνα. Συχνὰ μοῦ παρουσιάζουνταν ἐκεῖ μιὰ εὐγενικὰ λευκὴ κορασιά. Βλέπω ἀκόμα τὸ καθαρὸ της μέτωπο καὶ τὸ ἴσιο της, σὰν δάφνης, κορμί. Καὶ ξαναβλέπω στὰ χαμόκλαδα τὸ ἀνθισμένο στοματάκι της, ποῦ μοῦ χαμογελοῦσε.

ᾠ ! Στὶς κοιλάδες καὶ στοὺς βράχους ἀφῆστε με νὰ περιπλανηθῶ σκεπτικὸς καὶ στὴ σκιά τῶν παλιῶν πύργων, ὅπου χωνόμουνα ἐρωτευμένος.

Στὴ γλυκὰ μυρωδιὰ ποῦ μὲ φέρνει ὁ ἀγέρας ἐκεῖ, ἀπὸ καμιὰ φορὰ ξαναβρίσκω κανένα φίλημα· στὴν ἐρημιὰ τὴν ἀνεμόδαρτη εὐχαριστιέται ἡ ψυχὴ μου. Μὲ ἀναμνήσεις, ὅχι μὲ ἐλπίδες, χορταίνει μου ἡ ψυχὴ.

M. K.

ΓΑΒΡΙΔΑΝΑΘ ΤΑΓΚΟΡΕ

ΤΑ ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ

Μάγεμα τὰ λουλούδια σου, ὦ Κόσμε! Τὰ ἔθλιμα ἐπάνου στὴν καρδιά μου καὶ τ' ἀγκάθια τους μὲ ξέσκισαν. Ὅταν ἡ μέρα βασίλευε κι ἀνεβαίναν τὰ σκοτάδια, ἤῤρα πῶς τὰ λουλούδια ἦταν μαραμμένα, μὰ πῶς ὁ πόνος ἔμεν' ἀκόμα. Θᾶχεις ἀκόμα λουλούδια, ὦ Κόσμε! λουλούδια εὐωδιασμένα καὶ περήφανα, μὰ γιὰ μένανε ὁ χρόνος νὰ τὰ μαζέψω πέρασε πιά, καὶ στὴ μαύρη νύχτα δὲ θᾶχω τριαντάφυλλα, παρὰ μονάχα τὸν πόνο τους, ποῦ ἔχει μείνει.

Ἡ ΣΙΩΠῆ ΤΗΣ ΟΜΟΡΦΙΑΣ

Στὸν ὀρητικὸ ξεκουφαντικὸ θόρυβο τῆς ζωῆς, ὦ Ὅμορφιά, σκαλισμένη πᾶνου στὴν πέτρα, μένεις βουβή, ἀκίνητη, μοναχὴ κι ἀπόμερη. Ὁ χρόνος ἔχει καθίσει, ἐρωτευμένος, στὰ πόδια σου καὶ ψιθυρίζει: «Μίλα, ὦ μίλα με, ἀγάπη μου, μίλα ἐρωμένη μου». Μὰ ἡ γλῶσσα σου εἶναι κλειστὴ μέσα στὴ πέτρα, ὦ ἀκίνητη Ὅμορφιά.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΜΠΕΡΙΤΣΗ

ΟΜ. ΜΠΕΚΕ "ΡΙΜΕΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΟΙ,, 1914

... Μὲ ζώνουν ρίμες καὶ ρυθμοί, κι ἡ σιδερένια πέννα παλέβει ἀπελπισμένα
νὰ πλάσῃ τὴ στροφὴ.
... Δειλιάζει ἡ πέννα, σταματᾷ, νεκρώνει ἡ φαντασία,
μιὰ μαύρη ἀπελπισία
πλακώνει τὴν καρδιά.
Σβῆθουν οἱ ρίμες κ' οἱ ρυθμοὶ κι ἀπ' τὰ φτωχὰ μου στήθια
φεύγ' ἡ μεγάλη ἀλήθεια
καὶ μνήσκουν τὰ μικρὰ.

Δὲ θᾶταν καθόλου δίκαιο νὰ ἔβαζε κανεὶς ὡς ἐπίγραμμα τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Μπεκὲ τὶς παραπάνω στροφὲς ἐνὸς ἀπὸ τὰ ποιήματά του. Ἄλλως τε, ὁ ποιητὴς δὲν καταγίνεται ἀποκλειστικὰ—δόξα τῷ Θεῷ—μὲ «μεγάλες ἀλήθειες» ποῦ νᾶχει φόβο μήπως τοῦ κατηγορήσῃ κανεὶς, σὲ κάθε του κομμάτι, τὴ φτώχεια τῆς ἐκτέλεσης συγκριτικὰ μὲ τῆς ἐμπνευσης τὸ ὕψος. Δὲ λέγω ὅτι ἀπορρίχνει ὀλωσδιόλου τὴ στοχαστικὴ, τὴ φιλοσοφικὴ ποίηση, ἀλλ' ἀγαπᾷ εὐτυχῶς καὶ τὴν ἀπλή, τὴν ἀπρόσωπη, τὴν ἀφηγηματικὴ. Θᾶταν πολὺ ἐπιθυμητὸ γιὰ τοὺς ἀναγνώστες του νὰ μὴν καταγίνονταν παρὰ μόνο μ' αὐτὴ. Θᾶχαμε τότε τὴν εὐτυχία νὰ διαβάζαμε περισσότερα κομμάτια σὰν τὸ «Συναπάντημα», τὸ «Σπαθί», τὸ «Θανατικὸ στὴ Χώρα», τὸ «Γιὸ τοῦ Τσέλιγγα», τὸ «Τραγοῦδι ἐνὸς Τρελοῦ», καὶ θᾶταν πολὺ περισσότερο κερδισμένος καὶ ὁ ποιητὴς. Μὰ ἔλα ποῦ ἡ σκέψη, ἡ φιλοσοφία, ἡ ρητορικὴ παρουσιάζουν τόσο θῆλγητρο στὰ μάτια ἐνὸς σημερινοῦ νέου μορφωμένου, σοβαροῦ καὶ «ποῦ γράφει»! . . .

Ἄλλ' ἄς μὲ συχωρέσῃ ὁ κ. Μπεκὲς ποῦ ἀρχίζω τόσο ἄσκημα τὸ ἄρθρο μου. Εἶναι τόσο σπάνιες καὶ τόσο ἀραιὲς οἱ ἐκδόσεις φιλολογικῶν ἔργων στὴν πόλῃ μας, ποῦ θᾶταν βέβαια φυσικώτερο νὰ ὑποδέχονταν κανεὶς μὲ συχαρήκια καὶ μὲ χαμόγελα τὴν ἐμφάνισή τους. Ἀφοῦ πληρώσουμε κ' ἐμεῖς τὸν δίκαιο αὐτὸ φόρο στὸν ποιητὴ ποῦ βγαίνει μὲ τὶς «Ρίμες καὶ Ρυθμοὺς» του, στὸ φιλολογικὸ τῆς Πόλης ὀρίζοντα, ἄς ἐξετάσουμε γενικώτερα καὶ πιὸ ἀπόλυτα τὸ ἔργο του.

Ὁ κ. Μπεκὲς δὲν μᾶς φέρνει καινούρια δαιμόνια μὲ τὸ βιβλιαράκι του, οὔτε ἔρχεται νὰ κουνήσει πολὺ τὰ μυαλά μας καὶ τὴν αἰσθητικότητά μας. Δὲν παραστρατᾷ σὲ καινοτομίες καὶ σὲ νεωτερισμοὺς, ἀλλὰ τραβᾷ τὸ φαρδύ, τὸν παγκόσμιο δρόμο τῆς παλιᾶς τῆς κλασσικῆς τέχνης. Λέγοντας κλασσικὸ τὸν κ. Μπεκὲ, ἐννοοῦμε ὅτι ἡ τέχνη του εἶναι ἀπλή, εὐλήπτη, εὐσυνείδητη. Οἱ στίχοι του, οἱ ρίμες του, οἱ εἰκόνες του, ὅλα φυσικά, ἀβίαστα, καλοδουλεμένα. Ὅχι φασμαγορικὸς πλοῦτος ρίμας καὶ ἤχων, οὔτε πρωτοτυπία τέχνης καὶ ἰδεῶν, οὔτε σύμβολα σκοτεινὰ καὶ λεπτεπίλεπτη φρασεολογία ἀπεναντίας, λογικὴ ἰσορροπία καὶ νοικοκυρεμένη ἀρχιτεκτονικὴ ἐξωτερικῆς

μορφῆς καὶ ἐσωτερικῆς ἐννοίας. Ὁ κ. Μπεκὲς δὲν ἀκολουθεῖ λοιπὸν τίς νέες τεχντροπίες τῆς ποίησης καὶ τοὺς νέους τῆς διδασκάλους, ποῦ τόσο σκλαβώνουν τὰ νεαρὰ καὶ φιλόδοξα τάλαντα. Αὐτὸς προτιμᾷ τὸν ἥσυχον καὶ σίγουρον δρόμον, παρὰ τὰ μεγάλα καὶ ἐπικίνδυνα πετάγματα. Δάσκαλοι του φαίνονται ὁ Βαλαωρίτης καὶ ὁ Δροσίνης. Ἐνας σνόμπ—καὶ μόνον ἕνας τέτοιος—θὰ τὸν κατηγορήσῃ γιὰ ὀπισθοδρομικότητα, ἀλλὰ μοῦ φαίνεται προτιμότερη ἡ λογικὴ καὶ φωτισμένη μετριοφροσύνη παρὰ ἡ τρελλὴ καὶ ἀσυνείδητη στῆν τέχνη φιλοδοξία.

Ὁ κ. Μπεκὲς καταγίνεται μὲ φυσικὲς καὶ εἰδυλλιακὰς ζωγραφίαις μὲ ὁμορφες ἀφηγήσεις, μὲ θέματα ἀπλᾶ καὶ ζωντανὰ τελοσπάντων, ποῦ ἀποτελοῦν ἀκριβῶς καὶ τὸ φόρτε του. Οἱ στίχοι του, στὰ τέτοια ποιήματα, διαβάζονται μὲ πολλὴ εὐχαρίστηση, καὶ εἶναι συχνὰ καὶ θελκτικοί. Ἀκοῦστε μερικὸς ἀπὸ τὸ «Συναπάντημα»: Ὁ βοσκὸς μὲ τ' ἀρνάκια του γυρνᾷ στὴ χώρα κι ἀνταμώνεται στὸ δρόμον μὲ τὴν καλὴ του.

. . . Τὸ ξέρουν κι οἱ ἀντίλαλοι, τὸ ξέρει καὶ τ' ἀγέρι

π' ἀνήμερα πιά τ' Ἄι—Διὰ θὰ τῆς τὸν δώσουν ἄντρα.

Τώρα δὲν κάμουν τίποτα. Πιασμένοι χέρι—χέρι

μετροῦν τ' ἀρνάκια μοναχὰ ποῦ χώνονται στὴ μάντρα.

Κι ἐκεῖ ποῦ στέκονται κι οἱ δυὸ βουβοὶ κι ἀνταριασμένοι

τοὺς στεφανώνουνε χρυσὲς ἀχτίδες ἀπ' τὴ δύση,

καὶ μοιάζει τ' ἄσπρο τὸ μαντρὶ σὰ νᾶναι ρημοκλήσι,

καὶ τὸ κοπάδι ποῦ περνᾷ τοῦ γάμου οἱ καλεσμένοι . . .

Ἐπίσης καὶ ἡ πρώτη στροφὴ τῆς *Ἀϊσέ*, γραμμὴν θαρρεῖς μὲ τὴν πέννα τοῦ Γκωτιέ. Καὶ ἀρκετοὶ ἀκόμη στίχοι, ἀρκετὰς ζωγραφίαις γραμμένες μὲ χέρι τεχνίτη. Κι ὅταν λέγαμε, στὴν ἀρχὴ τοῦ ἀρθροῦ μας, ὅτι καλὸ θὰ ἦταν νὰ καλλιεργοῦσε περισσότερο ὁ κ. Μπεκὲς τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς ἀντικειμενικῆς ποίησης, ὅπου τόσο ἐπιτυχαίνει, εἴχαμε στὸ νοῦ μας τὴν καλὴ ἐντύπωση ποῦ μᾶς ἔκαμαν οἱ τέτοιου εἶδους στίχοι του. Ἐμεῖς τοὺς νομίζομε τοὺς καλύτερους του καὶ φανταζόμαστε ὅτι εἶναι καὶ οἱ στίχοι τῆς ὠριμώτερης ἡλικίας του. Γιατὶ ὑπάρχουν καὶ ἄλλου εἶδους ποιήματα στὶς «Ρίμες καὶ Ρυθμοὺς», ποιήματα προσωπικά, φιλοσοφικά, κοινωνιολογικά ἀν θέτε, ποῦ ἀγαποῦμε νὰ νομίζομε ὅτι εἶναι τὰ πιὸ παιδικὰ του. Ἀξίζει, ἀλήθεια, νὰ παρατηρήσῃ κανεὶς ὅτι ὁ καθένας ἀρχίζει τὸ ποιητικὸ του στάδιο γράφοντας μελαγχολικοὺς στίχους, παράπονα, ἔξομολογήσεις, σκέψεις γιὰ τὴν ἀθλιότητα τοῦ κόσμου, προσωπικὰ ποιήματα μὲ δυὸ λόγια, καὶ σιγὰ—σιγὰ ἡ ἐξέλιξις τὸν φέρνει σὲ ἀντικειμενικώτερη παρατηρητικότητα, σὲ βαθύτερη τέχνη, ὅποτε μπορεῖ πάλι νὰ καταγίνη μὲ τὸν ἑαυτὸ του καὶ νὰ πῆ ὅ,τι ἔχει μέσα του, ἀλλὰ μὲ τέχνη, ὄχι μὲ λόγια μοναχὰ.

Ὁ κ. Μπεκὲς ἐπέρασε καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὸ στάδιο αὐτὸ καὶ βρῖσκουμε μέσα στὸ βιβλιαράκι του μερικὰ ἀπὸ τὰ περισσότερα—νομίζομε—ποιήματα τῆς ἡλικίας του ἐκείνης. Δὲ λέμε—κάθε ἄλλο!—ὅτι τὰ «σοβαρὰ» του ποιήματα δὲν ἔχουν σοβαρότητα, οὔτε ὅτι δὲν ἔχουν ἐμπνευση καὶ χάρι καὶ

δύναμη ἀρκετῆ. Ἀλλὰ μᾶς φαίνεται ὅτι τὰ τέτοιου εἶδους ποιήματά του ἀπέχουν πολὺ ἀπὸ τὰ πρῶτα καὶ κάποτε κάμουν ἐντύπωση κουραστικὴ. Κάποτε ἡ ἐμπνευσις εἶναι καλὴ, ὠραία ἢ ποιητικὴ ἰδέα, ἀλλὰ νομίζει κανεὶς ὅτι ὅσο προχωρεῖ κουράζεται, παρυστρατᾷ, σέρνεται καὶ στὸ τέλος χάνεται μέσα σὲ λόγια στιχουργημένα. Ἐπειτα λέγοντας κανεὶς καὶ φιλοσοφώντας κινδυνεύει πάντα νὰ ἐπαναλάβῃ ξένες ἰδέες καὶ ξένα λόγια, κι ἔτσι θὰ εἶχε λιγώτερες πιθανότητες πρωτοτυπίας.

Γιὰ δεῖγμα τῆς ὑποκειμενικῆς αὐτῆς ποίησης τοῦ κ. Μπεκὲ, ἀναφέρω τὴν *Ἀδυναμία* καὶ τὸ *Ἐλα*, δυὸ ποιήματα ἴδιας σὰ νὰ λέμε ποιητικῆς κατηγορίας ἢ διάθεσης, ἀλλὰ μὲ κύριες ἰδέες ὀλωσδιόλου ἀντίθετες: (τοῦ πρώτου ἡ ἐκτέλεσις πρωτοτυπώτερη). Στὸ πρῶτο ὁ ποιητὴς, ὀνομάζει τὴ γυναίκα «λάσπης γέννημα» ποῦ «χύνει σκοτάδια μαῦρα στὸ φωτεινὸ του νοῦ» καὶ τὸν κρατᾷ σκλάβον τὴν ὥρα, ποῦ εἶναι ἔτοιμος νὰ πετάξῃ στὸν αἰθέρα. Στὸ δεύτερο, ἀπεναντίας, ἀφοῦ ἐμπιστευθῆ σ' αὐτὴν (μὲ κάποια ἀφέλεια) τίς τόσες του ἀπὸ τὸν κόσμον ἀπογοιτεύσεις, τὴν προσκαλεῖ γιὰ νὰ «γύρη στὴ λευκὴ τῆς ἀγκαλιᾶς» καὶ νὰ γιατρέψῃ τὸν πόνον του.

Καὶ μιὰ ποῦ πρόκειται γιὰ τὴν γυναίκα, ἃς σημειωθῆ ἔδῳ ὅτι στὰ ποιήματα ποῦ σχετίζονται μ' αὐτὴν ὁ κ. Μπεκὲς δὲν ἀκολουθεῖ οὔτε τὸ Μυσσέ μὲ τὸ βαθύ του αἶσθημα, οὔτε τὸ Χάινε μὲ τὴν χαριτωμένην του ἐξυπνάδα, οὔτε τὸν Μαβίλη μὲ τὴν εὐγενικὰ καὶ σεμνὴν του περιπάθεια. Ἀγαπᾷ ἀπεναντίας νὰ τῆς ἐμπιστευεῖται σοβαρὰ τίς σκέψεις του καὶ τίς ποιητικὰς του ἐννοίας μὲ κάποια μελαγχολία, ποῦ προέρχεται βέβαια ἀπ' τὴν πεποίθησιν τοῦ ποιητῆ ὅτι ἡ γυναίκα δὲν τὸν νοιώθει. (Γι' αὐτὸ μᾶς φαίνεται κάπως παράξενη ἡ ἡρωίδα τοῦ *Κακοῦ δρόμου*, ποῦ εἶναι ἄλλωστε ἀπὸ τὰ καλύτερα ποιήματά του). Κάποτε θὰ τῆς μιλήσῃ τὴν σπαρταριστὴ γλῶσσα τῆς ἡδονῆς, ποῦ καταλαβαίνει χωρὶς ἄλλο ἢ τὴν γυναίκα (*ὁ Τρυγητὴς*) καὶ κάποτε . . . δὲν τῆς λέει τίποτα (*Τὸ μυστικὸ, Σ' ἀφήνω γειά*). Ὑπάρχει κ' ἕνα ξεχωριστὸ μουσικώτατον ποίημα *Τὸ Δεῖπνον*, ἀλλὰ σ' αὐτὸ ἡ «μορφὴ», ποῦ ἐπικαλεῖται ὁ ποιητὴς, δὲν ἔχει κανένα γήινο στοιχεῖον ἀπάνω τῆς.

Ὁ τόμος περιέχει καὶ μερικὰ μεγάλα ποιήματα, δηλ. ποῦ ἔχουν πολλοὺς στίχους. Ἐδῳ ἡ ἐπίδρασις τοῦ Βαλαωρίτη εἶναι φανερὴ. Ὁ *θάνατος μινῆς μικρούλας*, *Στὸ χελιδόνι τοῦ 1913*, καὶ τὰ δυὸ *κατὰ παραγγελίαν* στιχουργήματα τοῦ τέλους μὲ τοὺς πλούσιους δεκαπεντασύλλαβους καὶ τὴν θερμὴν ρητορικὴν, ἀκόμη καὶ μὲ δυὸ γράμματα δημοσιευμένα (τὶ παραφωνία!) στὴν ἀρχὴ τοῦ ὑστερονοῦ, θυμίζουν κάθε τόσο τὸν ποιητὴ τῶν *Μνημοσύνων*. Ἐπίδρασις τοῦ Σολωμοῦ δὲ φαίνεται παρὰ στὴν *Κολασμένην*, ποίημα μακρὺ, πολὺλόγον, ντυμένο—κουκουλωμένο σχεδὸν—μὲ σολωμικὸ ἔνδυμα, μὲ φιλοσοφισμοὺς κάπως κλαψιάρικους καὶ μὲ δραματικότητα λαϊκῆς ἐπιφυλλίδας.

Ἄν παραλείπομε ν' ἀναφέρουμε ποιήματα ὑποκειμενικὰ σὰν τὸ *Γύφτον*, τὸ *Φθινόπωρον*, *Στὴν Πλαγιὰ* κι ἕνα δυὸ ἄλλα, εἶναι γιὰ τὴν προτιμήσαμε νὰ ἐπιμείνομε περισσότερον στὰ πιὸ ἀδύνατα—κατὰ τὴν γνώμην μας—μέρη τῆς τέχνης τοῦ κ. Μπεκὲ παρὰ στὰ δυνατὰ.

Τελειώνοντας τώρα μπορούμε να πούμε, για να εκφράσουμε καθαρά τη γνώμη μας, ότι ο κ. Μπεκές, ακόμη και όπως μās παρουσιάζεται στο πρώτο του αυτό βιβλιαράκι, έχει αρκετά χαρίσματα, που τον κάνουν να είναι, ή καλύτερα—για να είμαστε πιο συνεπείς—να υπόσχεται ότι θα γίνη ένας από τους καλούς και **γνήσιους** τεχνίτες της πόλης μας. Τονίζω το **γνήσιους**, γιατί ο κ. Μπεκές ξέρει να εμπνέεται από το τριγυρινό του περιβάλλον περισσότερο παρά από τα βιβλία, που μās έρχονται με το ευρωπαϊκό ταχυδρομείο. Και νοιώθει κανείς, που και που, στις «Ρίμες και Ρυθμούς» κάποιαν ελαφριά πολιτική πνοή να βγαίνει από τους στίχους του. Έπειτα, είναι εργατικός, δλοένα καταγίνεται, τελειοποιείται, και με χαρά μας είδαμε ότι στα τελευταία του ανέκδοτα ποιήματα (εδιάβασε κάποιον ξμερικά) έχει αρκετά ξεελιχθή υπό την έννοια, που υποδείξαμε.

Γ. ΔΑΜΟΡΗΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΡΩΣΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

«Ο καθηγητής Στορίτσιν» του Αντρέγιεβ. Ο βαθύς και παντοτινός μυστικισμός, φαίνεται σε όλα τα έργα του Αντρέγιεβ, ξεχωρίζει και στη νέα του τραγωδία στον «Καθηγητή Στορίτσιν».

Ο πεσιμισμός του διά τον κόσμο, ο ξεχωριστός του τύπος γι' αυτόν, που βλέπουμε στα φιλοσοφικά του δράματα «Η ζωή του ανθρώπου», «Ο βασιλιάς-Πείνα», «Οι μαύρες μάσκες», «Ο άνανθρας», και άλλα, δλάκερος φανερώνεται και στον «Καθηγητή Στορίτσιν». Οι μαύρες μάσκες, αυτοί οι άγριοι ξένοι μες στη ψυχή του ανθρώπου, ξαπολύθηκαν σε τρελλό χορό και ήνε βασανίζουν. Ήρθαν τα τερατώδη στοιχεία της αιωνιότητας, ο Χρόνος, ή Πείνα και ο Θάνατος και κατάστρεψαν τον ανθρώπινο λογισμό, που ανέλπιστα σκαρφαλώνει στα βράχια του Καλού.

Όλο τον κόσμο ο Αντρέγιεβ τον έκλεισε σε μεγάλα εισαγωγικά σημεία κι έβαλε μπροστά τους ένα μεγάλο έρωτηματικό.

Στο νέο του έργο, που είπαμε, ο σοφός συγγραφέας θέλει να μιλήσει για το ώραίο, για την όμορφιά που υπάρχει στη ζωή, για την αθωότητα για το υπέρτερο καλό. Ο ιδεαλισμός, λέγει, δεν έχει θέση εκεί, που βασιλεύει ο βαρβαρισμός και ή βρωμιά. Ο καθηγητής Στορίτσιν είναι άνθρωπος με πολλά πνευματικά χαρίσματα και με ενέργεια, που του επιτρέπουν ν' ανυψωθή πιο ψηλά απ' το κοινό επίπεδο της ανθρωπότητας και να κατορθώνη να πραγματοποιή τα ιδανικά της ζωής και της δικαιοσύνης.

Ανεβαίνει πιο ψηλά απ' τις φαυλότητες της οικογενείας του μη δίδοντας προσοχή σ' αυτές. Δυστυχώς όμως μέσα του γίνεται μιά τιτανική πάλη του λογισμού με τον χαρακτήρα του και ή σκέψη του για το καλύτερο και το ιδανικότερο σπάνει νικημένη απ' την πεζότητα της πραγματικότητας.

Η φιλοσοφική αυτή τραγωδία ανεβάξει τον γλυκύτατο συγγραφέα της στα ψηλότερα δώματα της δόξας και τον εισάγει στο πάνθεο της ρωσικής τέχνης.

— Μιá νέα του τραγωδία βγήκε αυτές τις μέρες με τον τίτλο «**Η σκέψη**» Γι' αυτήν θα γράψουμε κατόπι.

«**Η ζούλεια**». Στα θέατρα της Μόσχας και της Πετρούπολης αυτές τις μέρες παίζεται εξακολουθητικά το νέο δραματικό έργο του συγγραφέα του «**Σάνιν**» Άρ-

τσιπάσσεβ με τον τίτλο «**Η ζούλεια**». Το δράμα αυτό είχε γραφή και δημοσιευθή στην αρχή ως διήγημα, όπου ο συγγραφέας παρουσιάζει τη φιλοσοφική θεωρία ότι ή ζούλεια έχει θετικές βάσεις και αυτές είναι ή φιλαυτία και ο φιληδονισμός. Η φιλαυτία αναγκάζει τον άντρα να έγκληματίση, γιατί δεν μπορεί να χωνέψη την ιδέα ότι τον άπατούν και τον κοροϊδεύουν. Αυτές οι σκέψεις είναι ή βάση και του παραπάνω δράματος.

Σε μιá έξοχη διασκεδάζον μερικοί έκδρομοις. Η Έλένη Νικολάγεβνα και ή Κλαυδία Μιχαήλοβνα είναι τα αντίκειμενα των έρωτοτροπιών όλων των νέων άντρων. Και οι δυο προσπαθούν να μαγέψουν και να γοητέψουν τους άντρες. Η Κλαυδία, όλη νύατα και χάρη, γυρεύει ένα φίλο της καρδιάς και διαλέγει τον φοιτητή Σεργάκη.

«Ο άντρας της είναι γέρος» και αν και την αγαπᾶ, δεν μπορεί όμως να ανταποκριθῆ στη νεανική όρμή της.

Ο Σεργάκης όμως αγαπᾶ τη θελκτική και γλυκύτατη Έλένη, που της αρέσει να βλέπει τους άντρες να υποφέρουν γι' αυτήν.

Η Κλαυδία για να ξετρελλάνη τον Σεργάκη παραδίνεται στην αγκαλιά του και τσακώνεται ξαφνικά από τον σύζυγό της. Ο Συμεών, αν και την αγαπᾶ τρελλά, καταλαβαίνει όμως ότι είναι γέρος και δεν μπορεί να σβήση τα πάθη της γυναίκας του και την αφήνει άπογοητευμένος.

Ο Σεργέης Πετρόβιτς επίσης αγαπᾶ τρελλά την γυναίκα του Έλένη κι εκείνη τον λατρεύει. Άλλ' εκείνος είναι πολύ ζηλιάρης και σε κάθε έρωτοτροπία της Έλένης υποπτεύεται την άπάτη.

Ο πρίγκηπας Δαρβελιάνης μαγεύεται από τα κάλλη της Έλένης και από τα φερσίματά της και της γράφει έρωτικές επιστολές. Εκείνη του άπαντᾶ ότι αγαπᾶ τον άντρα της και τον παρακαλεί να την αφήσει ήσυχη. Ο πρίγκηπας όμως επιμένει και έρχεται στην πόλη, που μένει ή Έλένη, και ξαφνικά μπαίνει στην καμαρή τους την ώρα που στολίζονταν για να τον υποδεχῆ, γιατί του είχε γράψει ένα γράμμα, όπου τον έπροσκάλεσε για να έξηγηθῆ μαζί του, άλλ' εκείνος δεν τόλαβε.

Την ώρα που μπαίνει στην κάμαρή της και τη βρίσκει μισόγυμνη, όρμᾶ άπάνω της, ύστερ' άπ' ένα μικρό διάλογο, για να ίκανοποιήση το πάθος του. Εκείνη αντίστέκεται άλλ' ύστερα άδυνατεί και παραδίνεται. Τη στιγμή εκείνη μπαίνει ο άντρας της και με τις κλωτσιές βγάζει έξω τον πρίγκηπα. Η Έλένη σωριασμένη σε μιá γωνιά, σέρνεται σαν το φίδι μπροστά του για να του ζητήσει συγγνώμη. Αρχίζει λογομαχία ανάμεσα τους και ο Σεργέης τρελλός άπ' το θυμό του όρμᾶ άπάνω της και την πνίγει.....

Αυτή είναι ή υπόθεση του κοινωνικού αυτού έργου, που το μεταφράζουμε για την Έλληνική σκηνή.

Ο Σεργέης κατά βάθος είναι πολύ καλής ψυχής, αγαπᾶ πολύ την γυναίκα του, άλλ' ή ζήλεια, που μεγαλώνει από τα σκανδαλιστικά λόγια του φίλου του Αντρέα, που του λέγει ότι ή Έλένη τον άπατᾶ, τότε σπρώχνει στο έγκλημα.

Πολλά μέρη του έργου ξεχωρίζουν για τις δραματικές σκηνές του και τη ρεαλιστική φιλοσοφία τους για τη γυναίκα.

— Στις 25 του Φλεβάρη γιορτάστηκαν σ' όλη τῆ Ρωσία τα έκατόχρονα του μεγάλου ποιητή και τραγουδιστή της λευτεριάς Ταράς Γρηγόριεβιτς Σέβτσενκο.

Ο Σέβτσενκο γεννήθηκε δουλοπάροικος, φτωχός και δυστυχισμένος μέσα σε μιá μισοχალασμένη καλύβα. Μεγάλωνε ξυπόλυτος και μισόγυμνος, νηστικός και έλεεινός διωγμένος και κατατρεγμένος άπ' τη μοίρα.

Δέκα χρονᾶ παιδι έμεινε όρφανός και έβοσκε χοίρους στο χωριό του για να κερδίξῆ το ψωμί του. Κατά τύχη όμως κάποιος εικονογράφος τότε πήρε κοντά του

ὡς μαθητῆς του καὶ τότε ὁ μικρὸς ποιητὴς ἄρχισε νὰ δείχνῃ τὸ καλλιτεχνικὸ του ἄλγαντο.

Ἔστερ ἀπὸ λίγα χρόνια ἔτυχε νάρθῃ ὁ τσιφλικιοῦχος Ἐγγελγαρτ στὸ χωριὸ ὅπου ἔμενε ὁ ποιητὴς, καὶ μάλιστα τὸν εἶδε τὸν ἄρесе καὶ τότε πῆρε κοντὰ του γιὰ ὑπερέτη του.

Ὁ νεαρὸς Ταράς ὁμως ἀντὶ νὰ κἀνῃ τὸν λακὲ καθότανε καὶ ζωγράφιζε. Ἔστερ ἀπὸ λίγον καιρὸ ὁ Ἐγγελγαρτ ἔφυγε καὶ ἀναγκάστηκε μὲ συμβόλαιον νὰ νοικιάσῃ τὸν ποιητὴ σ' ἓνα ζωγράφο ἀγροῖκο καὶ βάρβαρο γιὰ τέσσερα χρόνια. Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ γνωρίστηκε μ' ἓναν πατριώτην του μεγάλο καλλιτέχνη, τὸν Σοσένκο, καὶ τότε παρεκάλεσε νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ βάρβαρου κυρίου του. Ὁ Σοσένκο τότε ἔγραψε στὸν γνωστὸ ποιητὴ Ζουκόβσκη καὶ τὸν ξαγόρασαν ἀπὸ τὸν τσιφλικιοῦχο του γιὰ δυόμισον χιλιάδες ρούβλια. Ἀπὸ ἐκείνη τὴ μέρα ὁ Σεβτσένκο γένηκε ἐλεύθερος πολίτης καὶ ἄρχισε νὰ δείχνῃ τὸ ποιητικὸ του ἄλγαντο.

Ἀφοῦ μελέτησε καλὰ τοὺς ἀρχαίους κλασσικοὺς καὶ βγήκε ἀπ' τὴν Ἀκαδημία τῶν Ὁραίων Τεχνῶν τῆς Πετρούπολης, ἔφυγε εἰς τὴν πατρίδα του, τὴ γραφικὴ Οὐκραίνα, ὅπου ἔγραψε τὰ ἀθάνατα ἀριστουργήματά του «Ἕννο», «Καύκασος», «Ἰβάν Γούς», «Τὸ φάντασμα» κτλ.

Στὰ 1847 ἡ καμαρίλα τοῦ Τσάρου ἐπειδὴ δὲν μποροῦσε νὰ κοῦνῃ τὸ κελήδισμα τῆς φιλελεύθερης μουσῆς του, διάταξε καὶ τὸν ἐρριξάν στὶς φυλακὰς, ὅπου τὸν ἐμπόδισαν νὰ γράφῃ καὶ νὰ ζωγραφίξῃ καὶ μετὰ τρία χρόνια βγήκε ἡρασιμένος, ἄρρωστος καὶ ἔλεινός καὶ πέθανε αὐτοεξωρισμένος σὲ μιὰ γωνιά τῆς μαγευτικῆς ἰδιαιτέρας πατρίδας του, εἰς τὴν ὁποία τόσοσους ὕμνους ἔψαλε ὁ ἀθάνατος Γόγολ.

Τὸ γραφτὸ ὅλων τῶν μεγάλων ταλάντων τῆς Ρωσίας, σὰν τὸν Δοστογιέβσκη, ποῦ τὸν ἐρριξάν στὰ κάτεργα, τὸν Γόγκου, ποῦ τὸν ἐξώρισαν, τοῦ Κροπότκιν, τὸν Λάβροβ καὶ ἄλλους, δὲν μποροῦσε παρὰ νὰ τὸ πάθῃ καὶ ὁ Σεβτσένκο γιατί ἦταν μεγάλος.

N. K.

ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

(Σημ. Παπ.—Οἱ «Πάπυροι» ἔχουν τὴν εὐχαρίστηση νὰ ἀναγγείλουν στοὺς ἀναγνώστες τους ὅτι ἰδιαιτέρος συνεργάτης, ὁ Χουσεῖν Ἀβδουλλάχ μπέης, Πέρσης συμπολίτης μας, ποῦ γνωρίζει πολὺ καλὰ καὶ παρακολουθεῖ τὴν γαλλικὴ καὶ τουρκικὴ φιλολογία, θὰ δῖνῃ, κάθε μῆνα μιὰ σύντομη ἐπισκόπηση τῆς τουρκικῆς φιλολογικῆς κίνησης. Οἱ «Πάπυροι» εἶναι ξεχωριστὰ εὐτυχεῖς γιὰ τὴν πρόθυμη καὶ πολύτιμη αὐτῆς συνεργασία τοῦ εὐγενικοῦ νέου, πιστεύουν δὲ ὅτι καὶ οἱ ἀξιότιμοι ἀναγνώστες τους θὰ βροῦν ζωηρὸ ἐνδιαφέρον στὰ ἄρθρα αὐτὰ τὰ σχετικὰ μὲ μιὰ φιλολογία, τόσο γειτονικὴ μας καὶ—δυστυχῶς—τόσο ἄγνωστη.)

Θεωροῦμε καλὸ καὶ ὠφέλιμο γιὰ τοὺς ἀναγνώστες τῶν «Παπύρων» νὰ δώσουμε στὸ πρῶτο μας αὐτὸ ἄρθρον μιὰ γενικὴ ἰδέα τῆς σημερινῆς τουρκικῆς φιλολογίας, νὰ ὀρίσουμε τίς ἐπιδράσεις ποῦ ἐνεργοῦν ἐπάνω της, ἀναζητῶντας τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ της.

Ἰσάμε τώρα ἡ τουρκικὴ φιλολογία εἶχε μοναδικὰ της πρότυπα τὰ πλούσια ἔργα τῆς ἀραβικῆς καὶ περσικῆς, ὅπου οἱ Τοῦρκοι βρῖσκανε—ὅπως λέει ὁ Μεϊνάρ—«ὅ,τι τοὺς ἔλειπε γιὰ νὰ μιλήσουν κι αὐτοὶ τῇ γλώσσῃ τῆς ποίησης, τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς φιλοσοφίας». Ὁ βαθὺς καὶ ἀκατάστατος κάπως λυρισμὸς τοῦ Χαφίζ, ὁ ρυθμὸς, ἡ καλαισθησία, ἡ ἀγάπη τῆς ἀλήθειας, ποῦ βγαίνει ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Σααδῆ, ὁ μὲ σκληρῇ καὶ τσουχερῇ εἰρωνείᾳ ἐνωμένος μηδενισμὸς τοῦ Χαϊγιάμ εἶχαν ἐλκύσει δυνατὰ τὴν τουρκικὴ φαντασία. Σ' αὐτοὺς ἔβλεπαν τοὺς μόνους τεχνίτες, ποῦ ἔπρεπε νὰ μιμηθοῦν.

Ἀργότερα ὁμως, ἡ τουρκικὴ φιλολογία ἀποχωρίστηκε ἀπὸ τὸν ἀρχέγονο τύπο

της. Ἀποτραβήχτηκε ἀπὸ τὴν Ἀσία γιὰ νὰ πλησιάσῃ εἰς τὴν Εὐρώπην. Τὸ πνευματικὸ αὐτὸ γεγονός παρουσιάζει ἀρκετὰ ἐνδιαφέρον σὲ ὅσους τὸ μελέτησαν καὶ τὸ παρακολούθησαν. Ἀρχηγοὶ τῆς φιλολογικῆς αὐτῆς καινοτομίας ἐστάθησαν ὁ μυθιστοριογράφος καὶ πασίγνωστος σοφὸς Ἀχμέτ Μιντάτ, καὶ οἱ ποιητὲς Σινασῆ καὶ Κεμάλ μπέης. Τότε, δολόκληρη πλειάδα ποιητῶν καὶ συγγραφέων ἀρκετὰ διαλεχτῶν, ἦρθαν κι ἔδωκαν μιὰ θαυμαστὴ λαμπρότητα εἰς τὴν νεώτερη αὐτῆς περίοδον τῆς τουρκικῆς φιλολογίας.

Ὁ Ρετζαΐζαντὲ Ἐκρέμ μπέης, ὁ ἁρμονικὸς καὶ γλυκὸς ποιητὴς πῶγραψε τὰ μεγαλύτερα τοὺς ἐλεγεία σὲ γλώσσα καθαρὸτατη, εἰς τὴν μνήμην τῆς ἀγαπημένης του κόρης, ποῦ πέθανε στὸν ἀνθὸ τῆς ἡλικίας. Ὁ Ἀβδουλ—Χάκ—Χαμίτ μπέης, ὁ μεγαλύτερος Τοῦρκοι ποιητῆς, πῶγραψε πολλὰ δράματα καὶ τραγωδίαις ἑμμετρος καὶ λυρικά ἔργα μεγάλης ἔμπνευσης καὶ φαντασίας. Ὁ Χαλῆτ Ζιὰ μυθιστοριογράφος, ποῦ ἔδωκε στὰ ἔργα του θαυμάσιαις ἠθογραφικῆς περιγραφῆς τῆς πολιτικῆς ἀριστοκρατίας. Ὁ Τζεββατ Σεχαμπεντίν ποιητῆς λεπτός, αἰσθηματικὸς, χαριτωμένος. Ὅλοι αὐτοὶ οἱ ποιητὲς καὶ συγγραφεῖς ἂν καὶ δανείστηκαν τὴν ἔμπνευσιν καὶ τὴ μορφὴν ἀπὸ τίς ξέναις φιλολογίαις, ἔφαλαν ὁμως τὰ αἰσθήματα καὶ τίς συγκινήσεις τῆς ἀνατολίτικης ψυχῆς ἢ ἐξογράρισαν τὴν ἐθνικὴν ζωὴν.

Ἄλλ' οἱ διάδοχοι των, δηλ. οἱ ποιητὲς τῆς σημερινῆς γενεᾶς, τοὺς ξεπέρασαν στὸ δρόμον τῆς φιλολογικῆς μεταρρυθμίσεως. Περιφρονῶντας τοὺς δασκάλους των, πῆραν ὅς μοντέλα τὰ ἔργα τῆς γαλλικῆς φιλολογίας, ὅχι τῆς κλασσικῆς, ἀλλ' ἀποκλειστικὰ τῆς νεωτεριστικῆς, καὶ διήλεξαν δασκάλους των τοὺς παρανασιακοὺς, τοὺς συμβολιστῆς, τοὺς ντεκαντάν. Ὁ Μπωντελαίρ, ὁ Ἀνρί ντὲ Ρενιέ, ὁ Ἀλμπέρ Σαμαίν, ὁ Ρόντεμπαχ αὐτοὶ ἐθάμπωσαν τοὺς νεώτερους, αὐτοὶ χρησίμευσαν γιὰ δασκάλους τοῦ μυαλοῦ καὶ τῆς καρδιᾶς των. Κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν τους, σχηματίστηκαν εἰς τὴν Τουρκίαν ἀρκετὰ παράξεναι σχολαὶ ἀνατολίτικου νεοκλασσικισμοῦ, ποῦ προσπαθοῦν νὰ ἐπιτύχουν μιὰ μουσουλμανικὴ ἀφομοίωσιν τοῦ παρσινοῦ πνεύματος.

Φαντάζεται κανεὶς πολὺ εὐκόλως ὅτι οἱ Τοῦρκοι λόγιοι βαρέθησαν πᾶν νὰ ψάλλουν τίς ἀγάπαις τῶν ἀηδονιῶν καὶ τῶν ρόδων, μὲ τίς ὁποῖαις κατέγιναν ὅλοι οἱ ποιητῆς τῆς Ἀνατολῆς. Ζήτησαν καινούρια πηγὴν γιὰ τὴν ἔμπνευσίν τους, ἐσπούδασαν τὴν ψυχὴν καὶ ἄρχισαν νὰ καταγίνονται μὲ ψυχολογικὰ προβλήματα. Ἡ ἰδέα αὐτῆς τῆς μεταρρυθμίσεως εἶναι βέβαια καλὴ. Ἀλλὰ τὸ μεγάλο ἐλάττωμα αὐτῶν τῶν συγγραφέων εἶναι ποῦ δὲν λογαριάζουν τὰ ἐθνικὰ ἦθη καὶ αἰσθήματα. Ἔτσι ἡ σημερινὴ τουρκικὴ λογοτεχνία κατάντησε τόσο πολύπλοκη καὶ μεπερδεμένη, ὥστε μοναχὰ μερικοὶ *ραφινέ* μποροῦν νὰ τὴν νουώσουν, ἐνῶ τὸ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ βρῖσκεται σὲ μεγάλη ἀπόστασιν ἀπὸ αὐτήν. Ἐβιάστηκαν πολὺ οἱ Τοῦρκοι λογοτέχναις καὶ τρέξαν πολὺ πῶδ μπροστὰ ἀπὸ τὰ πράγματα. Δὲν κατάλαβαν ὅτι πρῶτα πρέπει νὰ ἀλλάξουν σιγὰ—σιγὰ τὰ ἦθη καὶ τὰ αἰσθήματα καὶ ἔπειτα ἡ φιλολογία καὶ τ' ἀκολουθήσῃ. Ἐνας διάσημος ἀνατολιστῆς εἶπε : «Πρῶτα πρέπει ν' ἀλλάξῃ ἓνας λαὸς τὴν ζωὴν του, τὴν καρδίαν του καὶ τὸ μυαλὸν του, καὶ ὕστερα τὴν φιλολογίαν του».

Ἡ μεταρρυθμῆσιν αὐτὴν εἶχε ἀποτελέσματ' ἡ ν' ἀπομακρύνῃ ὀλίγελα τὸ λαὸν ἀπὸ τὴν φιλολογίαν. Τώρα μόνον οἱ λόγιοι ἔχουν τὸ προνόμιον νὰ νοιώθουν τίς ὁμορφίαις της καὶ τίς συγκινήσεις της, ἀλλὰ ἔχουν χάσει συνάμα τὴν λαϊκὴν ἀγάπην καὶ λατρείαν, ποῦ εἶναι γιὰ τὸν συγγραφέαν μιὰ πολύτιμη ἐνθάρρυνσιν. Ἔτσι, ἀποστερημένοι τὴν λαϊκὴν ἐκτίμησιν καὶ τὸ λαϊκὸν ἐνδιαφέρον, οἱ Τοῦρκοι λόγιοι,—ἄλλως τε ἀρκετὰ μετρίαις ἀξίας—δὲν μπόρεσαν νὰ δώσουν τὴν τέλειαν ἀνθῆσιν τοῦ ταλάντου των.

Ἡ μόνη των θετικὴ ἐκδόουση εἶναι, ποῦ ἔδωκεν εἰς τὴν τουρκικὴν γλώσσαν μιὰ λεπτότητα καὶ μιὰ χάριν ἄγνωστην ἕως τότε, καὶ τὴν ἔκαμαν κατάλληλην νὰ ἐκφράξῃ τὰ πῶδ διαφοροτικὰ αἰσθήματα καὶ τίς πῶδ ἀντίθετοις καὶ πολύπλοκοις ἰδέαις.

"ΝΤΟΡΙΑΝ ΓΚΡΕΗ,,

Ἡ εικόνα τοῦ «Ντόριαν Γκρέη», ποῦ μέρος της μᾶς δίνει σὲ μετάφραση ὁ συνεργάτης μας Σ. Σ., εἶναι τὸ μεγαλύτερο βιβλίον, καὶ ἀναμφισβήτητα ἡ καλύτερη ἱστορία, ποῦ ἔγραψε ὁ Oscar Wilde. "Ὅταν πρωτοτυπώθηκε, οἱ κριτικοὶ τῆς Ἀγγλίας, καὶ ὅλοι οἱ φιλολογοῦντες, ξεσπάσανε σὲ τρικυμία ἀπὸ ἀγανάκτηση ἐναντίον τοῦ ἀσύγκριτου Ἀγγλοῦ αἰσθητικοῦ, ἀλλὰ ἐκεῖνος ἀπάντησε μὲ λίγα μόνο λόγια, ποῦ ἀργότερα προσετέθηκαν σάν πρόλογος στὴ δεύτερη ἐκδοση τοῦ ἔργου. Ἐλπίζουμε πὼς εἰς τὸν ἀκόλουθο ἀριθμὸ τῶν «Παπύρων» ὁ μεταφραστὴς θὰ μᾶς δώσει καὶ κανένα ἄλλο μέρος, μ' αὐτοτέλεια ἐπίσης, ὅπως καὶ τὸν πρόλογο, ποῦ εἶναι τόσο πρωτότυπα καὶ ιδιόρρυθμα γνωμικὸς γιὰ τὴν τέχνη, καὶ ἔρχεται σάν ἀπολογία, ἔτσι νὰ ποῦμε, τῆς τεχνουργίας, τῆς αἰσθητικῆς καὶ τῶν ἰδεῶν τοῦ Wilde ὡς πρὸς τὴν Τέχνη.

ΔΥΟ ΝΕΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ

Δύο νέοι Σύλλογοι συστήθηκαν τώρα τελευταίως στὴν πόλιν μας, ὁ ἓνας στὸ Φανάρι καὶ ὁ ἄλλος στὸ Καδήκιοσι. Καλύτερα ἔπρεπε νὰ ποῦμε ὅτι συστήθηκαν δύο Σύλλογοι τῶν νέων, γιὰ τὴν μελέτη τους εἶναι νέοι, ποῦ νοιώθουν κάποιον ἐνδιαφέρον στὴ μελέτη καὶ στὴ σπουδὴ, στὴ φιλολογία καὶ στὴν ἐκπαίδευση, ἐνδιαφέρον ἔξω ἀπὸ τὸ συνηθισμένο ποῦ δείχνουν ἄλλοι, ἢ γιὰ νὰ μποῦν ἐφοροὶ στὰ σχολεῖά μας, ἢ γιὰ νὰ μιλοῦν χωρὶς τίποτε νὰ ξέρουν, γιὰ ὅλα τὰ βαθύτερα ὅσο καὶ λεπτότερα πράγματα, τὴ κοινωνιολογικὴ μας ἐξέλιξη, τὴν ἐκπαίδευση καὶ τὴ λογοτεχνία.

Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς νομίσασαμε ποῦ ἄξιζε νὰ γραφῆ ἡ ἴδρυση τῶν δύο Συλλόγων αὐτῶν στοὺς Παπύρους. Ὁ πρῶτος μὲ τὸν τίτλον «Ἀναγνωστήριον Φαναρίου» καταρτίζει Βιβλιοθήκην γιὰ τὰ μέλη του· θὰ παρακαλέσουμε λοιπὸν ὄλους, ὅσοι γράφουνε κάτι ποῦ νὰ διαβάζεται, νὰ στείλουν τὰ ἔργα τους στὸν Σύλλογον αὐτὸν.

Ὁ ἴδιος διοργάνωσε καὶ διαλέξεις ἀπὸ τὰ μέλη του καὶ συζητήσεις.

Ὅσο ὅμως καὶ ἂν εἶναι εὐχάριστο νὰ βλέπῃ κανεὶς τοὺς νέους νάνεβαίνουν με θάρρος τὸ βῆμα γιὰ διαλέξῃ, καὶ νὰ λαβαίνουν μέρος σὲ συζητήσεις ἐπάνου σὲ πολὺπλοκα καὶ συχνὰ δύσλυτα προβλήματα, νομίζουμε πὼς μιὰ καλύτερη ἐκλογή τῶν θεμάτων, μιὰ μετριοφρονέστερη ἐπιλογή δὲν θὰ ἦταν ἐκεῖνη, ποῦ θὰ κατέβαζε τοὺς ρήτορες ἀπ' τὸ ἐπίπεδο, ὅπου καὶ ἐκεῖνοι θέλουν καὶ ἡμεῖς ζητοῦμε νὰ τοὺς βλέπουμε. Στὴν ἔκτασι τοῦ ἐπιστητοῦ εἶναι πολλοὶ οἱ δρόμοι, καὶ τὰ μονοπάτια, καὶ οἱ ἀνήφοροι οἱ ἀπότομοι ἀνεβαίνουνται μόνο σάν σκαρφαλώνῃ κανεὶς κινδυνεύοντας νὰ πέσῃ, ὄχι μὲ τὸ βέβαιον καὶ ἡχηρὸ βῆμα, ποῦ περνᾷ κανεὶς παντῶντας σὲ στερεὸν ἔδαφος.

Σοφός, ἔλεγε ὁ Βηλαρᾶς, εἶναι ἐκεῖνος ποῦ βάζει σὲ τάξιν τίς ἰδέες του καὶ τίς ἐκφράζει συνειδητὰ καὶ βάσιμα, ὄχι ὅποιος ξέρει λέξεις νάραδιάζῃ. Αὐτὴ τὴ σοφία ἂν δείξουν οἱ νέοι μὲ μιὰ ἀπεριόριστη ἐκτίμηση στὶς ἰδέες τῶν ἄλλων, ἕνα σεβασμὸ στὴν ἐργασία των καὶ μιὰ ἐλευθέρην καὶ στοχαστικὴν συζήτηση, καὶ ὄχι προφασιολογία γιὰ ἐπίκριση, θὰ κάνουν ἕνα γενναῖον βῆμα στὴν ἀμοιβαία προοβραστικὴ ἐπενέργεια, ποῦ εἶναι ἡ βάση σὲ κάθε ἀληθινὴ συνολικὴ καὶ ἀτομικὴ πρόοδος.

Οἱ «Πάπυροι» χαίρετίζουν μὲ χαρὰ τὴ σύστασιν τῶν δύο Συλλόγων καὶ ὁμολογοῦν πὼς περιμένουν πολλὰ ἀπὸ αὐτούς.

Η κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ ΚΑΛΟ

Ἡ μάγισσα τοῦ τραγουδιοῦ ξαναγύρισε στὴν πόλιν μας καὶ στὶς 14 καὶ 16 τοῦ μηνὸς αὐτοῦ ἔδωκε δύο νέα κοντσέρτα μὲ τὴν ἴδια ἀπαράμιλλη ἐπιτυχία καὶ τὴ γνωστὴ ἀξιοθαύμαστη τέχνη.

Γιὰ τὰ δύο της κοντσέρτα συμφώνησε 5000 φράγκα δηλαδὴ 2500 γιὰ κάθε βραδυά. Εἶναι τὸ ἀνώτερον ποσὸ ποῦ πήρε ἕως τώρα καλλιτέχνης τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς. Γιὰ τὴν σύμπτωση σημειώνουμε πὼς στὴν ἴδια ἐποχὴ ὁ Καρούσος στὴν «Ὀπερα Μητροπολιταῖν» τῆς Νέας Ὑόρκης συμφώνησε νὰ τραγουδήσῃ μὲ 12000 μάρκα τὴ βραδυά, καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ μεγαλύτερη ὅσα μὲ σήμερα ἀμοιβὴ ποῦ ἔπρεπε τραγουδιστῆς.

Ἡ κ. Καλὸ θὰ γυρίσῃ στὴν Πόλιν μας ξόψασχα, ἀφοῦ δώσει ἕνα-δύο κοντσέρτα στὴ Σμύρνη.

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ ΜΙΣΤΡΑΛ

Πέθανε ὁ μεγάλος γάλλος ποιητὴς Φρειδερίκος Μιστράλ. Ὁ ποιητὴς ἦταν ἀρχηγὸς τῆς σχολῆς τῶν Φελίμπρ, τῶν συγγραφέων ποῦ γράφουν τὴν προβηγκιανὴ γαλλικὴ γλῶσσα. Ὁ Μιστράλ ὠνόμαζε τὸν ἑαυτοῦ ταπεινὸν μαθητὴν τοῦ μεγάλου Ὀμήρου. Ἐγραψε σὲ γλῶσσα προβηγκιανὴ τὴν «Μιρέγη», τὸ «ποιήμα τοῦ Ροδανοῦ», τὸ «Καλενδάλ» ἔθνικὸν ποίημα σὲ δώδεκα ἄσματα, καὶ διάφορες ποιητικὰς συλλογὰς. Ὁ Μιστράλ ἐγεννήθηκε στὰ 1830 καὶ ἐσπούδασε τὰ νομικὰ στὸ Αἴξ. Ἀγαποῦσε τὰ νέα Ἑλληνικὰ γράμματα καὶ ὁ ποιητὴς Κωστής Παλαμᾶς τοῦ εἶχε γράψῃ γι' αὐτὸ ποίημα.

Μὴ ἔχοντας σ' αὐτὸ τὸ φυλλάδιον καιρὸ θὰ γράψουμε ἐκτενέστερα στὸ ἐρχόμενον γιὰ τὸν ἀποθαμένο ποιητὴν.

ΧΟΡΙΞ ΥΠΟΤΙΤΛΟ

Εὐχαριστοῦμε τίς ἐφημερίδας «Πρόοδος» καὶ «Πατριδα» γιὰ ὅσα καλὰ ἔγραψαν γιὰ τοὺς «Παπύρους», ἀκόμα εὐχαριστοῦμε καὶ ὄσους εἶχον τὴν καλωσύνη νὰ μᾶς συγχαροῦν καὶ νὰ μᾶς ἐνθαρρύνουν στὸ ἔργον μας.

*. Στὴν Πόλιν μας βρίσκεται ὁ θίασος τῆς ξεχωριστῆς καλλιτέχνης μας κ. Κυβέλης Ἀδριανοῦ. Διαλεχτὰ καὶ ἀριστοτεχνικὰ συγκροτημένος περιλαμβάνει τὸν ἐκλεκτὸν καλλιτέχνη κ. Εὐτ. Βονασέρα, τὸ λεπτὸν καὶ ὑπέροχον ἠθοποιὸν συνεργάτην μας κ. Νίκο Παπαγεωργίου, τὸν κ. Χρυσομάλλη καὶ λοιπούς. Ὁ θίασος αὐτὸς ἔδωκε ἔξω ἀπὸ τὰ ἄλλα ἔργα καὶ τὰ πρωτότυπα «Ἄσπρο καὶ Μαῦρον» τοῦ Μελά, τὴ «Μονάκριβη» τοῦ Ξενοπούλου. Ἐπίσης καὶ τὸ διαλεκτὸν ἔργον τοῦ Ὀσκάρ Οὐάιλντ «Φλωρεντινὴ Τραγωδία» κλπ. Ὑστερα ἀπὸ τὴν μπακαλικὴν κοινοτοπία τοῦ προηγουμένου θιάσου μπόρεσε κανεὶς ἐπὶ τέλους ν' ἀπολαύσῃ καὶ πραγματικὴν καλλιτεχνίαν.

*. Στὴν ἡμερίδα ποῦ ἔδωκε γιὰ χάριν τῶν μαθητῶν ὁ θίασος τῆς Κυβέλης, μὲ τὴν «Ἀντιγόνην» καλλιτεχνικὴν μετάφρασιν τοῦ Μάνου, ἐκτὸς ἀπὸ ἀμέτρητους μαθητὰς ποῦ παρευρέθησαν, εἶδαμε καὶ μερικοὺς παππάδες, ποῦ καὶ χειροκροτοῦσαν μ' ἐνθουσιασμὸν. Μεγάλῃ πρόοδος καὶ αὐτὴ γιὰ τὴν πόλιν μας, ἀφοῦ ἡ μαλλιαρὴ μετάφρασις δὲ κτυπάει πὰ ἄσχημα στ' αὐτὰ οὔτε τῶν παπᾶδων, οὔτε τῶν δασκάλων, ποῦ ἔστειλαν τὰ παιδιὰ στὸ θέατρο νὰ τὴν ἀκούσων. Θυμώμαστε μ' αὐτὴ τὴν περίστασιν πὼς, πρὸ λίγων χρόνων οἱ δάσκαλοι καὶ ἐφορεῖες ἀνάγκασαν τοὺς ὑποπτοὺς μαθητὰς νὰ υπογράψουν ἔγγραφο ὅτι δὲν εἶναι μαλλιαροὶ, ἂν δὲν ἤθελαν νὰ διωχτοῦν ἀπὸ τὸ σχολεῖον. Πραγματικὰ ἀρχίζομε νὰ μπαίνομε στὸν πολιτισμὸν.

*. Τὴν προπερασμένη Κυριακὴ ὁ καθηγητὴς τοῦ Ροβερτείου κ. Μ. Μιχαηλίδης μίλησε στὸ Φιλολογικὸν Σύλλογον τῆς πόλεως μας γιὰ τὰ «Κορακιστικὰ» τοῦ Ρίξου Νερουλοῦ. Ὁ κ. Μιχαηλίδης πραγματεύθηκε τὸ θέμα του πολὺ ὁμορφα καὶ χαριτωμένα, ἀφοῦ ἀνάπτυξε μὲ τὴν πρέπουσα εὐγλωττίαν καὶ βαθύτητα τὸ γλωσσικὸν μᾶς ζήτημα γύρω στὴν ἐποχὴ τοῦ Κοραῆ καὶ κατάληξε μὲ τὴν σύστασιν ὅτι δὲ χρειάζονται φωνῆς καὶ ταραχῆς γιὰ τὴν λύσιν τοῦ γλωσσικοῦ, ἀλλὰ σφαιροσύνην καὶ μελέτην.

*. Βγήκε τέταρτον βιβλιαράκι τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ὀμίλου: Διηγηματὰκια τοῦ Ἀδάμ μὲ τὸν τίτλον «Ἀπὸ τὸ χωριὸν μου». Τὸ βιβλίον αὐτὸ ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ὠραία διη-

γματάκιά του είναι πλουτισμένο και με σημειώσεις, που ἔξηγούν μερικὲς ιδιοματικές λέξεις τοῦ κειμένου.

*. Ξαναβγήκε τὸ καλλιτεχνικὸ καὶ φιλολογικὸ περιοδικό, ποῦ κι ἄλλοτε ἔβγαζε ὁ κ. Γερ. Βώκος. Ὁ κ. Γερ. Βώκος ἔβγαζε ἄλλοτε καὶ τὸ ὄρατο περιοδικὸ μὲ τὸ τίτλο «τὸ Περιοδικὸν μας».

*. Ἐπὶ τελευταῖο φυλλάδιον τοῦ Νουμᾶ δημοσιεύεται τὸ τελευταῖο μέρος τῆς δευτέρας ὁμιλίας ποῦ ἔκαμε ὁ κ. Παλαμᾶς γιὰ τὸ Βαλαωρίτη στὸ Λύκειο τῶν Ἑλληνίδων.

*. Στὸ Βασιλικὸ Θέατρο τῶν Ἀθηνῶν ἐπαίχτηκε ἀπὸ τὸ Σύλλογον τῶν ἑρασιτεχνῶν τὸ δραματικὸ ἔργον «Τὸ Θάρος τῆς Ἀγνοίας» συγγραφέας του λέγεται πὼς εἶναι ὁ πρίγκηπας Νικόλαος τῆς Ἑλλάδος.

*. Μὲ πολλή μας λύπη ἀναγκαζόμαστε ν' ἀναφέρουμε κι ἄλλο κροῦσμα μεσαιωνικὸ καὶ φωτοσβεστικὸ στὴν Ἀθήνα.

Ὁ Σύλλογος τῶν «Ἐμποροῦπαλλήλων» ἂν καὶ ὑποσχέθηκε νὰ διαθέσῃ τὴ σάλα του γιὰ μιὰ διάλεξιν τοῦ κ. Δελημούζου, ὅμως ὕστερα τὴν ἀρνήθηκε ἐπειδὴ ὁ κ. Δελημούζος εἶνε μαλλιαρὸς, Μονάχος τὸν οἶκο μας μπορεῖ νὰ προκαλέσῃ ἢ ἀνελεύθερη καὶ ταπεινὴ πρᾶξιν, ποῦ ἀποδεικνύει πὼς λείπει κάθε ἐλευθερία σκέψεως στὴν πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος καὶ στοὺς Συλλόγους τῆς, τότε μάλιστα ποῦ ἐπὶ τέλους ὁ ἐδῶ «Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος» ἐπέτρεψε νὰ γίνεσθαι λόγος ἐπαινετικὸς γιὰ μαλλιαρὸς καὶ τὴ δημοτικὴ ἀπὸ τὸ βῆμα του.

*. Αὐτὲς τίς μέρες γράφτηκε ὅτι θάνοϊξιν ἐπιτέλους ἡ περίφημη Ἑλληνικὴ Ἀκαδημία. Ὁ κ. Δ. Καμπούρογλου, ποῦ ἔγραψε ποιοὶ κατὰ τὴ γνώμη του πρέπει νὰ γίνον ἀκαδημαϊκοί, τόλμησε νάναφέρῃ καὶ τὸνομα τοῦ Ψυχάρη.

*. Ὁ «Ἐκπαιδευτικὸς Ὅμιλος» ἀγγέλλει, πὼς τὸ Δελτίον του θὰ ἐκδοθῇ σὲ μεγάλο τόμον κατὰ τὸ Πάσχα.

*. Ἐπίσης ἀγγέλλει πὼς ἡ προθεσμία γιὰ τὴν ὑποβολὴ τῶν Ἀλφαβηταρίων παρατείνεται ὡς τὸ τέλος τοῦ Ἀπρίλη.

*. Οἱ φιλολογικὲς βραδύες τοῦ «Προοδευτικοῦ Κέντρου» τελειώνουν τὸ Πάσχα. Τελευταία διάλεξιν εἶναι τοῦ κ. Νίκου Καστρινοῦ γιὰ τὸ ἔργον τοῦ ρώσου συγγραφέα Γῶγολ.

*. Οἱ τουρκικοὶ φιλολογικοὶ κύκλοι συστήσανε σύλλογον γιὰ νὰ ὑποστηρίξουν τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ Ἀβδούλ Χακ Χαμὴτ μπέη, ποιητῆ, γιὰ τὸ βραβεῖον τῆς Φιλολογίας Νόμπελ, μεταφράζοντας τὸ ἔργον του καὶ στέλνοντάς το στὴν εἰδικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ βραβείου.

Οἱ ἴδιοι κύκλοι ἀποφάσισαν γιὰ τὴν ὑποστήριξιν καὶ διάδοσιν τῆς Τουρκικῆς φιλολογίας νὰ ἐκδώσουν σοβαρὸ φιλολογικὸ περιοδικὸ μὲ τὸν τίτλον «Νεβσάλι Μιλί».

Τὸ περιοδικὸ αὐτὸ τότε κοντὰ θάρχησιν τὴν ἐκδόσιν του.
*. Μὲ ἀρκετὴ φιλοκαλία καὶ ὀρατὲς εἰκόνες σὲ 770 σελίδες ὁ Μεχμέτ Τεβφίηκ πασᾶς, ἄλλοτε ἐπιθεωρητὴς τῶν Στρατιωτικῶν Σχολῶν καὶ ἀντιστράτηγος τοῦ ἐπιτελείου καὶ τότε συνταξιούχος, ἐτόπισε μιὰ ἐκτεταμένη «Ἑλληνικὴ Μυθολογία» στὴν τουρκικὴν γλῶσσαν. Ἴσως μιὰ μακρότερη ἀνάλυσιν τοῦ ἔργου δώσουμε στὸν ἐρχόμενον ἀριθμὸ τῶν «Παπύρων».

*. Παρακαλοῦμε τοὺς κ. συγγραφεῖς νὰ στέλνουν τὰ βιβλία τους στὸ ἀναγνωστήριον τοῦ Προοδευτικοῦ Κέντρου, Διεύθυνση Poste italienne Β. Ρ. 73 Galata.

Βιβλία ποῦ λάβαμε : Ὁμ. Μπεκέ· Ρίμες καὶ Ρυθμοί· Ἀθήνα 1914.

Περιοδικά : «Γράμματα» λογοτεχνικὸν περιοδικὸν Β. Ρ. 1156 Alexandrie. Συνδρομὴ φρ. 10.

«Χαραυγὴ» λογοτεχνικὸν καὶ καλλιτεχνικὸν περιοδικὸν· Ἀθήνα ὁδὸς Βαλτετσίου 47. Συνδρομὴ φρ. 20.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ Σ.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ Π. ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ καὶ Σας.